

PANORAMA VAN WERKSAAMHEDEN VAN AFD. B VAN DE BVD (1-4-1965
t/m 30-9-1965)

Rechtsextremisme. De oud-nazi Paul van Tienen tekende hoger beroep aan tegen het op 16 maart uitgesproken vonnis van de Utrechtse rechtbank en week daarna uit naar Spanje.

Over deze aangelegenheid werd gerapporteerd aan Binnenlandse Zaken en Justitie en vond overleg plaats met de Procureur-generaal te Amsterdam.

De Landelijke Organisatie Invaliden Tochten (L.O.I.T.) - voortzetting van de Kinag - trek onze aandacht door de in deze kring gebleken pogingen om met behulp van Duitse organisaties van oud-S.S.-ers een financiële hulpactie op touw te zetten t.b.v. Nederlandse oud-Oost-frontstrijders.

De Ministers van Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Zaken en Justitie werden hierover - aan de hand van ver-
kregen gegevens - enkele malen geïnformeerd.

Het oprollen van een nazi-complot in Spanje leidde tot een nader onderzoek naar het bestaan van eventuele banden tussen de betrokkenen en relaties in Nederland.

Van werd vernomen, dat van dergelijke bindingen niets was gebleken: zowel in eerste als in tweede instantie werden Binnenlandse Zaken en Justitie hierover geïnformeerd.

De opmerkelijke resultaten van de Boerenpartij bij de verkiezingen voor de Rijksraad neopten - aan de hand van de beschikbare gegevens - tot besinning over de achtergronden hiervan.

Het op bepaalde punten extreme gedrag van deze partij e.q. van haar voormannen doet nog al eens de vraag rijzen naar eventueel aanwezige neo- of oud-nazistische invloeden. Over aanwijzingen dien-
aangaande wordt evenwel niet beschikt.

Linksextremisme. Het partijprogramma van de Pacifistische Socialistische Partij (PSP) laat nog steeds op zich wachten. Ook voor het congres dat begin oktober in Keeg a/d Zaan zou aanvvangen, stond dit punt nog niet op de agenda. Er wordt thans naar gestreefd het programma te doen goedkeuren op een bijzonder, in het voorjaar van 1966 te beleggen congres, hetgeen - gezien de komende verkiezingen voor Provinciale Staten en Gemeenteraden - als rijkelijk laat mag worden aangemerkt.

De PSP vestigde in de voorbije periode o.m. de aandacht op zich door haar stellingname in pers en parlement ten opzichte van de monarchie in het algemeen en ten aanzien van het a.s. huwelijk van Prinses Beatrix in het bijzonder.

De PSP-jongeren ontpleiden o.m. grote activiteit bij de voorbereiding en uitvoering van een gecombineerde actie van linksextreme en -extremistische jongerengroeperingen inzake het Amerikaanse optreden in Vietnam. Hierever werd gerapporteerd.

Dezelfde PSP-jongeren zouden het bepaald niet eens zijn met de door de partij-leiding voorgestane "realistische oplossing" inzake Vietnam, die ook voor de Amerikanen acceptabel zou zijn (toekenning van enkele bases). De Amsterdamse PSP-afdeling rebelleert in dit opzicht eveneens tegen de landelijke leiding.

Het PSP-initiatief om tot internationale samenbundeling te komen van verwante politieke groeperingen en partijen (besproken in aansluiting op het 8 mei in Rotterdam gehouden PSP-congres) vond in het buitenland weliswaar een willig gehoor maar leidde tot dusver niet tot tastbare resultaten. Een rapport hierover werd ingezonden.

De Nederlandse Trotskisten, georganiseerd in de Nederlandse sectie van de IVe Internationale, nemen een bijzondere positie in de trotskistische beweging in, waar zij zich rekenen tot de mgn. (in zekere zin pre-Russische) "pabloistische" richting daarvan, welke voorman "Pablo" (alias van de bekende RAPTIS) als adviseur optrad van de ten val gebrachte Algerijnse regeringsleider Ben Bella. Over een en ander werd in de afgelopen maanden beknopt gerapporteerd.

De aandacht gaat thans uit naar mogelijke pogingen bepaalde centra van activiteit van de pabloistische stroming van Algiers naar Nederland over te brengen. Dit zou o.m. het geval kunnen zijn met die organisaties welke zich bezighouden met acties t.a.v. Angola en Ethiopië.

Over de houding van de IV Internationale tegenover het Sino-Sowjet conflict werd een rapport verzonden.

Jongeren-organisaties van radicaal-pacifistische, links-socialistische en anarchistische huize. (o.a. het radicaal-pacifistische Comité 29 november 1962, de links socialistische NJ (socialistische Jeugd) en de anarchistisch-aandeende groepen verenigd rond de bladen "Pravd" en "Kargi"), waren in de verslagperiode in toenemende mate aansprakelijk voor versterking van openbare orde en veiligheid.

Naast schriftelijke rapportage werd deze materie behandeld in lezingen, welke van BVD-zijde werden gehouden voor functionarissen van de militaire inlichtingendiensten en van de politie.

Al deze greeperingen zijn er op uit om door illegaal, al dan niet geweldloos optreden de aandacht op hun - ten dele politieke - oogmerken te vestigen. Belangrijke agitatie-objecten in dit verband zijn het Amerikaanse optreden in Vietnam en het a.s. huwelijk van Prinses Beatrix met de heer Claus von Amsberg.

Voor een goed begrip van de activiteit van het Comité 29 november 1962 is ook het optreden van het zgn. "Trainingscentrum voor gestelijke weerbaarheid en geweldloze actie" van belang, in de leiding waarvan vooraanstaande P&P-ers en activisten van het Comité 29 november 1962 zitting hebben. Ook hieraan werd een rapport gewijd. Daarin werd e.m. gewag gemaakt van de bedoeling van de leiding van dit Centrum om regeringssubsidie aan te vragen.

Communisme internationaal. De innerlijke verscheurdheid van de communistische beweging vroeg ook in deze verslagperiode veel aandacht en studie. Verdere spectaculaire ontwikkelingen in het conflict Moskou-Peking bleven weliswaar uit, doch uit acties en publicaties van beide zijden, met name ter zake van de oorlog in Vietnam, sprak een onverminderde haat en vijandschap. Des te interessantere ontwikkelingen deden zich echter voor in het communisme in West-Europa, waar verschillende partijen in hun streven naar onafhankelijkheid (van Moskou) en naar vernieuwing niet schroomden tradities en dogma's in discussie te stellen. In het Maandoverzicht werd over deze zaken regelmatig gerapporteerd, terwijl hierover voorts in verschillende kringen voorlichting werd gegeven.

Communistische Partij van Nederland. Bij de bestudering van de gedragingen en uitingen van de CPN in de verslagperiode, werd bijzondere aandacht besteed aan de onderstaande punten:

1. De eenheidspolitiek

a) De CPN, die nog altijd "eenheid met de socialisten" op haar program heeft staan, achtte de mogelijkheden daarvan na het in maart jk. gehouden congres van de PvdA aansienlijk geste- gen. Met name de daar geboorde uitspraken insake de NLF en de verlening van zendtijd aan de communisten, bracht de CPN- leiding er toe te verklaren dat de beide partijen steeds meer naar elkaar toegreien. De deelname van de PvdA aan de regering temperde die verwachting weer enigzins en leidde er toe dat de CPN zich uit ^{riep} tot de enige echte oppositiepartij. De beoogde eenheid van communisten en socialisten zou nu buiten het parle- ment worden bewerkt. De CPN zou blijven streven naar de ver- ming van een regering van de arbeidersbeweging op brede progres- sive grondslag.

Het is opgevallen dat de beoordeling van de regerings- daden (in besloten partijkring en in De Waarheid) milder van teen is geworden.

b) Ook t.a.v. de samenwerking van socialisten en communisten in het NVV laat de partijleiding nog steeds optimistische geluiden horen. Het handhaven van de wering van communisten door de ANMB/NVV op zijn laatst gehouden congres werd daarom zeer te- leurstellend genoemd. Paul de GROOT ging in een aantal artikelen in De Waarheid dieper op deze zaak in en trachtte de houding der communisten t.a.v. de vakbeweging en met name het NVV te rechtvaardigen, daarbij uitdrukkelijk verklarend dat de CPN zich nimmer als "kwartiermaker" van buitenlandse communistische machten had gedragen.

c) Vastgesteld kan worden dat de CPN-leiding er ook op andere wijzen doelbewust naar streeft het beeld van de partij in de ogen van het Nederlandse volk te veranderen en meer aanvaardbaar te ma- ken.

Tot veer kort gebruikelijke manifestaties met een sterk agi- tatorisch karakter, die tevens de verbondenheid met de inter- nationaal communistische beweging deden blijken, blijven nu achterwege of worden slechts uiterst sober gehouden. In dit verband kan worden gewezen op het niet meer organiseren van:

1 mei-optochten, "Ede Dinsdag"-bijeenkomsten (waarop vroeger de troekrede en miljoenennota werden besproken) en een grootscheepse oktober-revolutie-herdenking.

- d) Veel gegevens werden verzameld omtrent de stemming onder de CPN-leden. Geconstateerd kon worden dat velen - vooral ouderen - de houding van toenadering tot de PvdA en het NVV nog steeds niet kunnen accepteren; men vreest een verburgerlijking van de partij. Anderen nemen aanstoot aan de CPN-keers t.a.v. de internationaal communistische beweging; zij zijn beducht voor een isolament van de CPN, vooral door de kritische houding die tegenover de CPSU wordt aangenomen.

2. Houding van de CPN in de internationaal communistische beweging

Niet alleen uit De Waarheid maar ook uit uitlatingen van belangrijke partijbestuurders is duidelijk geworden dat de CPN-leiding zich gaandeweg meer kritisch en onafhankelijk gaat opstellen tegenover de CPSU en de daarmee "samenwerkende" West-Europese partijen. De CPN nam nadrukkelijk afstand van de in maart te Moskou gehouden conferentie van een aantal communistische partijen. En hoewel zij zich, vanaf 1963 reeds, uitprak voor het houden van een regionale conferentie stond zij toch sceptisch t.o.v. de begin juni in Brussel gehouden bijeenkomst der West-Europese partijen. Tevoren werd de gedragslijn der CPN vastgelegd in een resolutie van het partijbestuur zodat haar afgevaardigden naar Brussel wisten waaraan zij zich hadden te houden.

Voornamelijk uit strikt bezloten gegevens (afkomstig uit eigen bronnen en van bevriende veiligheidsdiensten uit andere NAVO-landen) is gebleken dat de CPN zich bijzonder scherp heeft opgesteld tegenover de overige te Brussel vertegenwoordigde partijen. Nog nimmer tevoren was door een (kleine) partij zo agressief opgetreden en de eensgezindheid zo nadrukkelijk gedwarsbeemd. Conform haar partijbesluiten bleef de CPN weigeren de algemene resolutie te ondertekenen en wenste zij de West-Duitse kwestie en niet Vietnam als voornaamste bron van gevaar voor de wereldvrede aan te merken. Diverse rapporten hierover werden verzonden.

3. Enkele afzonderlijke aspecten van de CPN-activiteit

- a) Vastgesteld kan worden dat de CPN enige malen - tevergeefs - gepoogd heeft garnag bij enkele kleinbedrijven in Amsterdam te verwekken. Over de - eveneens vruchtloze - agitatie onder de taxi-

chauffeurs van de hoofdstad werden regelmatig inlichtingen verkregen. In het maandoverzicht werd daarover verlag gedaan.

- b) Het verkrijgen van zendtijd voor TV en radio werd enerzijds met vreugde begroet, doch baarde de partij anderzijds de nodige zorgen en daarbij met een verzorgd programma uit te komen.
- c) Ongeacht het feit dat de CPW zich niet op bijzondere wijze heeft ingespannen en een nauwelijks van andere partijen afwijkend verkiezingsprogramma had, zijn de in juni gehouden verkiezingen voor de Rijksraad opmerkelijk gunstig voor haar verlopen. De CPW behaalde 5,04% der uitgebrachte geldige stemmen en verkreeg in dit college vier zetels tegenover 3,47% bij de Kamerverkiezingen in 1963 in dit gebied behaalde stemmen.
- d) De CPW verklaarde zich uitdrukkelijk tegen het aannemen van een goedkeuringswet inzake het huwelijk van HRH Prinses Beatrix en de heer Van Amberg. Van een bijzondere partij-agitatie is nog niet gebleken. Over de stellingname t.a.v. het a.s. huwelijk werd gerapporteerd.

4. Het ontbreken der pro-Chinese dissidenten

De betekenis van de "fusie" van pro-Chinese groepjes, waarvan het Rotterdamse Marxistisch-Leninistisch Centrum (MLC) in het voorjaar gewag maakte, bleek zeer tendentius te zijn voorgesteld. Het MLC heet sindsdien MLCN (Marxistisch-Leninistisch Centrum Nederland); het orgaan onderging eveneens een naamsverandering: "Spartacus" werd "De Rode Tribune". Het is duidelijk dat de pro-Chinese oppositie van zeer bescheiden omvang en door onderlinge verdeeldheid tot weinig in staat is.

De Socialistische Werkers Partij (SWP) liet in de laatste maanden vrijwel niets van zich horen. Slechts het door haar uitgegeven orgaan "De Brug" verscheen regelmatig.

In de laatste nummers hiervan werd het al dan niet voortbestaan van de SWP en "De Brug" aan de orde gesteld. Het SWP-partijbestuur wil zich hierover ernstig beraden en heeft reeds contact met enkele PSP-figuren opgenomen teneinde na te gaan in hoeverre een fusie met deze partij mogelijk en wenselijk is.

De voornaamste activiteiten van de Nederlandse Vredesraad (NVR) betreffen de samen met het Comité 1961 voor de Vrede op 24 april georganiseerde anti-atombom demonstratie (Pauzars) en de voorbereiding van en deelneming aan het 7e, ditmaal te Helsinki gehouden Wereld Vredescongres.

In beide gevallen werden de weerstanden openbaar, welke de NVR - in het voetspoor van de CPN - heeft te overwinnen om zich van de traditionele communistische afkeer tegenover pacifisten los te maken.

De NVR-houding tegenover het Comité 1961 en tegenover de Wereldvredeeraad, die zijn communistische aanhang meer dan ooit opwakte toch vooral gezamenlijk met de pacifisten vredesinitiatieven te ontplooiën, vloeit voort uit de vrees, dat de Nederlandse pacifisten de communisten in de "vredesstrijd" zullen overtroeven en dat met name de PSP van de door de pacifisten gewonnen "goodwill" zal profiteren e.a. bij de komende verkiezingen.

De door de WVR uitgeoefende aandrang om de NVR tot steun aan de "officiële" koers in deze te bewegen, werd door de NVR-afgevaardigden op het WVR-congres in Moskou - gelijk gerapporteerd - openlijk gelaakt. Men sprak zich - al weer in navolging van de CPN in haar houding tegenover Moskou - uit voor volledige nationale onafhankelijkheid bij de bepaling van de in Nederland te volgen koers.

Over de samenwerking van communisten en pacifisten werd uitvoerig gerapporteerd.

Via het orgaan van de Vereniging "Nederland-SSSR" en via het CPN-dagblad "De Waarheid" werden weer enkele malen bijdragen geleverd ter ondersteuning van het door Moskou al geruime tijd gevoerde propaganda-offensief voor afsluiting van een cultureel verdrag met de Sowjet-Unie in de door deze gewenste vorm. Naar aanleiding daarvan werd in het bijzonder voor de Minister van Buitenlandse Zaken uitvoerig gerapporteerd omtrent de culturele politiek van de Sowjet-Unie en de door haar in dit verband aan de Vereniging "Nederland-SSSR" tegedachte positie.

In tegenstelling tot "Verenigd-Vernet 1940-1945", dat in 1965 bijzonder weinig activiteit ontplooië, kunnen enkele concentratiecomités (dépendances van de communistische vernetsbeweging) op een drukke tijd terug zien. Dit geldt in het bijzonder voor het Nederlands Anschuits Comité en de Nederlandse Sachsenhausen Vriendenkring, die door het organiseren van personenferenties en tentoonstellingen van zich deden spreken.

Dat de communisten er veel aan gelegen is in dergelijke comité's het heft in handen te houden blijkt wel uit een recent bericht, volgens hetwelk de communisten bezig zijn een door hen

beheerst Rashan-Comité op te richten naast het bestaande comité, dat zij niet onder controle hebben. Deze ontwikkeling wordt op de voet gevolgd en zal t.z.t. zeker aanleiding geven tot rapportage.

De World Federation of Democratic Youth (WFDY) en de International Union of Students (IUS) d.w.z. de eigenlijke organisatoren van het 9e Wereldjeugdfestival, dat eind juli/begin augustus in Algiers zou worden gehouden, zagen zich ditmaal wel voor bijzonder grote moeilijkheden gesteld (onvoldoende faciliteiten in Algerije; verwikkelingen met de Arabische delegaties, ertoe leidend, dat men de vertegenwoordiging van Israël niet kon accepteren (waartegen het Algemeen Nederlands Jeugd Verbond (ANJV) protesteerde); moeilijkheden met organisaties, als bijv. het ANJV, dat niet tot een accoord wist te komen met de niet-communistische studentenverbanden hier te lande over de basis van uitzending der deelnemers en over de opening van bonafide studenten in het Nederlands Voorbereidingscomité).

De staatsgreep in Algerije, gepaard gaande met de arrestatie van een aantal (Algerijnse) figuren in het Internationale Voorbereidingscomité, gaf de festivalleiding een gereede aanleiding - tot ergernis van de Chinezen - het festival voor een bepaalde tijd op te schorten.

Het ANJV stelde de aspirant-deelnemers onder zijn leden in staat ter compensatie een vacantiereis naar Oost-Europa te maken.

Dit alles vond zijn neerslag in enkele rapporten.

Ook de verhouding tussen de IUS en de niet-communistische International Student Conference (ISC) noopte tot studie en rapportage: een en ander maakte weer eens duidelijk, dat de communisten onder het mom van samenwerking met "andersdenkende" organisaties in feite de ondermijning en ontbinding van de laatste nastreven.

Los van hetgeen hierboven reeds werd gesteld over activiteit van links-extreme of -extremistische organisaties, betreffende de "Kwestie Von Amberg", werd de aandacht van de dienst in sterke mate opgeëist door het initiatief van een niet politiek Comité "Oud-Verzetstrijders 1940-1945" om tot een (inmiddels tot ontpleoing gekomen) petitionnementsactie te geraken, gericht tegen aanneming van het wetsontwerp inzake goedkeuring van het huwelijk van HKH Prinses Beatrix met de Heer Claus von Amberg.

Na een inleidend rapport hierover werd de verslaggeving (t.b.v. de Minister-President en de Ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie) spoedshalve gekanaliseerd in dagelijkse bulletins, die "suo loco" bezorgd en - waar nodig - toegelicht werden.

Ned. Antillen en Suriname

Onder de in Nederland verblijvende Antilliaanse studenten en arbeiders wordt geen politieke activiteit van enige betekenis waargenomen. De betrekkingen met de Veiligheidsdienst Nederlandse Antillen (VNA) werden geïntensiveerd door een werkbezoek van drs. A. Kuipers in juni jl.

Twee ambtenaren van de VNA volgen sinds begin september een opleiding bij de BVD.

Een kleine groep extreem nationalistisch georiënteerde Surinamers in Nederland heeft de laatste maanden getracht de indruk te wekken, dat vele in Nederland verblijvende Surinamers de nationalistische gedachte zijn teegedaan. Een en ander kwam tot uitdrukking in publicaties ter gelegenheid van het sgn. Surinaams Congres voor Eenheid, dat eind mei te Amsterdam werd gehouden, en in een Open Brief aan de leden van de Staten Generaal, waarin wordt geprotesteerd tegen het bezoek van H.M. de Koningin aan Suriname.

Op uitnodiging van de Surinaamse regering bracht drs. A. Kuipers van 31-5/10-6-1965 een bezoek aan Suriname om besprekingen te voeren over mogelijkheden de samenwerking tussen de Centrale Inlichtingen Dienst in Paramaribo en de BVD te verbeteren. Dit overleg heeft een gunstig resultaat gehad.

Divergen. De voorbereidende werkzaamheden voor een eventuele uitzonderingstoestand werden voortgezet:

In juni jl. werd een nieuwe lijst samengesteld met namen van extremistische personen ten aanzien van wie telefonafsluiting in tijd van bijzondere omstandigheden noodzakelijk wordt geacht.

De Minister van Binnenlandse Zaken keurde in augustus jl. de voorstellen goed tot wijziging van de criteria voor arrestatie van extremistische elementen in geval van buitengewone omstandigheden. Op basis daarvan zal in de komende maanden zowel in- als extern het overleg plaats vinden over de nieuwe A-lijst kandidaten. Van nagenoeg alle CPN-districten en communistische hulporganisaties werden in de verslagperiode overzichten samengesteld. De vervaardiging van biografieën van de belangrijkste politieke extremisten vindt nog voortgang.

Met vertegenwoordigers van de MID werd door de drie Territoriale Bevelhebbers een veiligheidsappreciatie gemaakt van verschil-

lende gezagsgebieden en werden de daarin gelegen sleutelpunten besproken.

Door middel van lezingen en rondleidingen werden enige groepen nieuwe ID-ambtenaren gescheld, e.a. op de juiste toepassing van de evaluatie-richtlijnen.

Na grondige voorbereiding werd een nieuwe operationele rapportage-form voor de eigen contact-ambtenaren en een aantal geselecteerde verbindingen ingevoerd waardoor de hoeveelheid type-werk sterk werd verminderd.

Ter ondersteuning van de operationele planning werden ten behoeve van de operationele secties wederom overzichten gemaakt van het verloop der operaties.

Tot medio 1965 werd de scholing van de medewerkers van AOB/PB voortgezet. Door middel van lezingen en werkbesprekingen werd speciale aandacht geschonken aan de juiste verwerking van de persoonsgegevens, het signaleren van tekortkomingen en het ontbreken van recente gegevens in de handdocumentatie.

Enkele nieuwe personeelsleden werkten gedurende enkele maanden als stagiairs bij de afdeling.

Een hoofdambtenaar-sectiehoofd werd overgeplaatst naar afdeling D. Van die afdeling werd een hoofdambtenaar bij afdeling B geplaatst, ter inwerking voor overname van de leiding van de afdeling "Verwerking".

De bezetting van het secretariaat (met type-kamer) was aan vele wisselingen onderhevig. Het verschijnsel "krachten voor halve dagen" is zeer nadelig voor snelle rapportage.

12-10-1965

BIJDRAGE AFDELING C VOOR PANORAMA 1 april - 1 oktober 1965.

CONTRA-SPIONAGE.

Inleiding.

Ook in deze verslagperiode bleek het, dat bij de diverse communistische inlichtingendiensten nog altijd een onverminderde belangstelling voor Nederland bestaat.

Deze belangstelling betreft niet alleen de rol van Nederland in bondgenootschappelijk verband maar richt zich ook op stromingen in het Nederlandse politieke en maatschappelijke leven die verondersteld worden (ondanks eventuele ideologische bezwaren) niet onwelwillend te staan tegenover een verbetering van de betrekkingen met het Sovjet-blok.

Het is te verwachten dat de communistische inlichtingendiensten gretig gebruik zullen maken van de gunstige offensieve mogelijkheden geschapen door de zich meer en meer verbeterende culturele betrekkingen tussen Nederland en de landen achter het IJzeren Gordijn. De afdeling contra-spionage ziet zich hier voor de bijkans onmogelijke taak geplaatst niet alleen het oog te houden op de h.t.l. nagenoeg zonder controle circulerende communistische geleerden, studenten, kunstenaars, dansgroepen etc. etc. maar zich ook af te vragen wie van de vele "uitgewisselde" Nederlanders tijdens zijn verblijf in Oost-Europa (nolens volens) het slachtoffer geworden zou kunnen zijn van de machinaties van een communistische inlichtingendienst. Het is wellicht dienstig in dit verband te wijzen op de hieronder gerapporteerde versterking van het reeds bestaande inlichtingen-potentieel van respectievelijk de Sovjetrussische, de Tsjechische en de Joegoslavische diplomatieke vertegenwoordigingen in Nederland.

SOVJET-UNIE.

Vertegenwoordiging h.t.l.

Van de mutaties in de personeelsbezetting der vertegenwoordiging dienen de volgende te worden vermeld:

In april 1965 vertrok een medewerker van de Sovjet handelsvertegenwoordiging te Amsterdam. Aangenomen wordt, dat dit vertrek het gevolg was van een mededeling in maart 1965 door het Ministerie van Buitenlandse Zaken aan de Sovjet-ambassade gedaan, dat gedragingen h.t.l. van betrokkene in het verkeer als ontoelaatbaar werden beschouwd. Bedoelde medewerker, veroorzaakte n.l. in december j.l. een ernstige aanrijding en was reeds bij een eerdere gelegenheid, toen hij

in zeer beschonken toestand een CD-wagen bestuurde, in Rotterdam aangehouden.

In juli 1965 volgde het vrij onverwachte vertrek van een medewerker van de ambassade. Ook dit vertrek stond n.a.v. in verband met een door betrokkene in mei 1965, als autobestuurder "onder invloed", veroorzaakte kettingbotsing en daarop gevolgde aanhouding door de Rijkspolitie. Blijkbaar beducht voor spoedige *démarches* van Nederlandse zijde, trof de ambassadeur daags na het gebeurde reeds voorbereidingen om betrokkene spoedig naar de S.U. te kunnen "afvoeren". Onnodig echter, want ditmaal werden van Nederlandse zijde géén stappen ondernomen.

In beide bovengenoemde gevallen werd niet het gebruikelijke bericht van "afmelding" aan Buitenlandse Zaken gezonden. ^{Al}erst uit recent ontvangen visumaanvragen voor hun vervangers blijkt, dat de terugkeer van betrokkenen als een definitief vertrek dient te worden beschouwd.

Voorts verliet in juli 1965, na een tewerkstelling van 5 jaar, de Raad voor Landbouwaangelegenheden ons land, Hoewel reeds sedert 1956 een expert op landbouwgebied aan de vertegenwoordiging verbonden was, is merkwaardigerwijs in de ontstane vacature nog niet voorzien.

Voor de opvolger van de huidige, bij afsluiting van dit overzicht nog niet vertrokken, militaire attaché, werd agrément verleend. De te verwachten militaire attaché werd tijdens vroegere tewerkstellingen in Westeuropese landen geïdentificeerd als medewerker van de Sovjet militaire inlichtingendienst.

Tenslotte werden tegen het einde van verslagperiode nog vier visumaanvragen ontvangen voor medewerkers van de Sovjet handelsvertegenwoordiging, die bestaande vacatures sullen vervullen, terwijl tevens een visum werd aangevraagd voor de opvolger van de huidige plv. handelsvertegenwoordiger. Met betrekking tot 3 hunner werden inmiddels uit het buitenland inlichtingen verkregen, welke hen tot medewerkers van de Sovjetrussische militaire inlichtingendienst bestempelen.

Het aantal *agn.* experts/toezichthouders, niet behorende tot de sterkte van de vertegenwoordiging, doch wel nauw daarmee verbonden en voor een periode van 2 jaren h.t.l. tewerkgesteld, breidde zich in verslagperiode uit tot 9, terwijl het aantal voor een korter verblijf naar Nederland overkomende deskundigen voor het verrichten van reparaties, eveneens stijgt, daar de op de Nederlandse markt afgezette Russische artikelen, als b.v. auto's en fototoestellen, veelvuldige reparaties blijken te behoeven.

Nog sterker dan in voorgaande maanden, werd verslagperiode gekenmerkt door de grote bedrijvigheid, door de Sovjet ambassade aan de dag gelegd, bij het organiseren van recepties en bijeenkomsten, waartoe ook thans weer de aanwezigheid van

Sovjet delegaties op elk gebied, veelal de gereede aanleiding vormde.

Het reeds eerder gesignaleerde streven, vele prominenten te Nederlanders, o.m. Hofkringen, Ministers, Burgemeesters, parlementaire vertegenwoordigers, politici en vooraanstaande industriële- en handelsvertegenwoordigers (waaronder b.v. VEROLME en ZWOLSMAN) als gasten ter ambassade te ontvangen, werd in nog sterkere mate kenbaar. En door het feit, dat in de meeste gevallen een relatief groot aantal genodigden bericht van verhindering zondt, laat de ambassade zich niet ontmoedigen.

Als hoogtepunten in de hier bedoelde bedrijvigheid van de Sovjet ambassade, dienen vermeld:

- a. de op 11 mei ter ambassade gehouden receptie ter gelegenheid van de 20-jarige herdenking van de overwinning op de Nazi's, voor welke receptie een illustre gezelschap werd uitgenodigd;
- b. de op 14 juni ter gelegenheid van een bezoek aan Nederland van een drietal Sovjet-schrijvers gehouden ontvangst waaraan een persconferentie voorafging;
- c. de plechtige decoratie ter ambassade op 15 juni, van een Nederlander, die tijdens de Duitse bezetting, een Russische krijgsgevangene h.t.l. hulp bood. Van de genodigden voor deze receptie liet een zeer groot aantal weten verhinderd te zijn, daar zij de uitreiking van een decoratie - na een verloop van 20 jaren -, waarbij bovendien de gereede krijgsgevangene om onbekende redenen niet aanwezig was, als een Sovjet propaganda manoeuvre beschouwden.
- d. de "Russische Week" van 28 augustus tot 5 september gehouden op de Pier te Scheveningen, ter gelegenheid waarvan - afgezien van persconferenties - door de ambassade niet minder dan vijf ontvangsten werden georganiseerd, o.m. een diner, waarvoor, behalve de heren ZWOLSMAN en VEROLME, ook het gehele Kabinet werd uitgenodigd;
- e. een op 20 september gehouden receptie ter ambassade ter ere van de Sovjet Minister van Koopvaardij, die - met gevolg - een niet-officieel bezoek aan Nederland bracht.

En dat niet alleen de aanwezigheid h.t.l. van Sovjet delegaties wordt benut voor het leggen van contacten met Nederlanders, bleek, toen ook voor Sovjet-reizigers, terugkerende uit Cuba, tijdens hun kortstondig verblijf in transit h.t.l. in mei j.l., door de ambassade ontmoetingen met vertegenwoordigers uit overeenkomstige Nederlandse vakkringen werden ge-arrangeerd.

Uit het bovenstaande blijkt dat de Sovjet vertegenwoordiging er in de eerste plaats naar streeft het beeld, dat men zich h.t.l. van de Sovjetunie heeft gevormd, in voor

genoemd land gunstige zin te wijsigen, de Nederlandse maatschappij in al haar geledingen te doordringen van de vredelievende bedoelingen van de Sovjetunie en zodoende de anti-communistische krachten h.t.l. als het ware uit te hollen. En naar het voorkomt slaagt zij ten dele in deze opzet. Bij voorbeeld:

steeds veelvuldiger bereiken de Sovjet ambassade, speciaal van jongeren verenigingen, verzoeken om tijdens zgn. Russische avonden of week-ends, lezingen en filmvertoningen te houden en in de periode van februari tot en met juni 1965 vond elke maand zulk een bijeenkomst plaats, terwijl thans weer enige in voorbereiding zijn. Van de hierdoor aan de Sovjet vertegenwoordiging geboden kans om de Nederlandse jeugd een dosis propaganda toe te dienen, maakt zij uiteraard dankbaar gebruik. Tijdens de na dergelijke bijeenkomsten gebruikelijke discussies worden echter nogal eens voor de Sovjet-vertegenwoordigers pijnlijke vragen gesteld, hetgeen ertoe geleid heeft, dat de ambassade zich eenmaal wel bereid verklaarde een lezing te houden, op voorwaarde echter, dat na afloop geen vragen zouden worden gesteld!

Ook in verslagperiode bleek weer de belangstelling van de Sovjet vertegenwoordiging voor het Koninklijk Huis. Niet alleen werd geen ontvangst gehouden ter ambassade zonder uitnodigingen aan leden van de hofhouding, maar ultimo april werd door Z.K.H. Prins Bernhard gehoor gegeven aan het verzoek van ambassadeur om een onderhoud. En kort vóór het vertrek van het Koninklijk Paar naar de West werd door de ambassadeur om een onderhoud met Prins Bernhard verzocht.

Voorts nog - als kenmerkend voor de houding van de Sovjet russische vertegenwoordiging - worden vermeld, het incident op 22 mei, waarbij drie danseressen van het Georgische dansensemble, hetwelk gedurende de maand mei hier te lande optrad, op heterdaad betrappt werden bij winkeldiefstal te Amsterdam en op grond daarvan werden aangehouden. De ambassadeur, die het Ministerie van Buitenlandse Zaken om bemiddeling verzocht, gaf daarbij - tegen beter weten in - te verstaan dat de arrestatie elke grond miste.

Culturele en politieke betrekkingen.

Wederom bleek in de afgelopen maanden de voortdurende belangstelling van de Sovjet ambassade voor de totstandkoming van een cultureel accoord met Nederland en ook thans weer bleek dat de ambassade niet schroomde terzake druk uit te oefenen op Nederlandse relaties. O.m. werd door de vertegenwoordiging bij een aantal professoren in de Slavische talen,

bij de voorzitter van het Instituut Nederland-U.S.S.R. en bij de nieuwe handelsrelatie van de Sovjet-vertegenwoordiging, ZWOLSMAN, verzoekt de totstandkoming van dit accoord te willen bevorderen.

Zoals bekend werd inmiddels aan de Sovjetregering, evenals eerder geschiedde aan Polen en Joegoslavië, een ontwerp aangeboden van een raam-overeenkomst, welke nader uit te werken uitwisseling mogelijk maakt. Een clause in concept-overeenkomst, inhoudende, dat slechts als promotor kunnen optreden, die instanties welke voor de regering van het ontvangen de land acceptabel zijn, sluit de Vereniging Nederland-U.S.S.R. bij voorbaat uit.

Het bezoek van een aantal Nederlandse parlementsleden aan de S.U., waarvan sprake in voorgaand overzicht, vondplaats in juni 1965. De gunstige reacties van betrokkenen, welke reacties na hun terugkeer in de Nederlandse pers verschenen, vormden uiteraard aanleiding voor de Tass-correspondent h.t.l. o.m. Moskou daarmede in kennis te stellen.

Met de P.S.P. onderhoudt de Sovjet vertegenwoordiging nog steeds goede betrekkingen. Voormannen van deze partij als Mr. , Prof. en Drs. behoorden steeds tot de genodigden voor ontvangsten ter ambassade, en op 9 juli werd aan betrokkenen een diner aangeboden door de ambassadeur.

Bijzondere interesse toonde de vertegenwoordiging voorts voor het "Zwartboek over Vietnam", uitgegeven door het P.S.P.-bestuur en samengesteld door de subgroep "Buitenlandse Betrekkingen" van deze partij. In mei 1965 liet de Tass-correspondent zich door de secretaris van bedoelde subgroep een exemplaar van dit Zwartboek overhandigen, ter doorsending daarvan aan Moskou.

Van enig contact tussen de Sovjet vertegenwoordiging en de C.P.N. was in de afgelopen verslagperiode nauwelijks nog sprake. Steeds frequenter daarentegen werd het contact van de vertegenwoordiging met de directeur (tevens secretaris van de Vereniging Nederland-U.S.S.R.) van het reisbureau "Vernu".

Handelsbetrekkingen.

Het laatste van de vier voor de Sovjetunie door de scheepswerf "De Schelde" te Vlissingen gebouwde koelschepen werd ultimo september te water gelaten. Inmiddels werd het contract met "De Schelde" door de Sovjetregering i.v.m. de bouw van nog twee koelschepen, verlengd.

Aan een door het Sovjet Staatsbedrijf voor de handel in chemicaliën in juni te Utrecht gehouden tentoonstelling, werd door de Sovjet vertegenwoordiging veel publiciteit gegeven. Voor de i.v.m. deze tentoonstelling gehouden receptie ter ambassade werden o.m. vertegenwoordigers van Shell en

Unilever uitgenodigd.

In september 1965 vond te Moskou een grote internationale chemische tentoonstelling plaats. De Nederlandse deelname - een groot aantal bedrijven betreffende - werd wederom geregeld door de bekende fa. Stemmler Imex, niettegenstaande de publiciteit welke de directeur van deze firma in het afgelopen jaar n.a.v. een Duitse spionage affaire genoot.

Sovjet-emigranten.

Het in voorgaand overzicht gesignaleerd streven van de Sovjets om te komen tot oprichting h.t.l. van emigrantverenigingen, werd ook in verslagperiode wederom waargenomen. Op de vele, door de Sovjet-vertegenwoordiging belegde bijeenkomsten voor emigranten werd bij de propagandavoering terzake de "Unie van Sovjet-patriotten" in België, welke tot grote bloei is gekomen, ten voorbeeld gesteld.

Voor de derde maal werd deze zomer een aantal kinderen uit emigrantengesinnen in Nederland een vakantie in een zgn Pioniers-kamp (t.w. de jeugdorganisatie van de C.C. C.P.S.U.) aangeboden.

Een novum vorde het bezoek van enige weken van twee jongelieden - eveneens uit emigrantengesinnen - van omstreeks 20 jaar aan een kamp in de S.U. Uitzendingen, welke bewijzen, dat de S.U. niet slechts de banden met de emigranten (en hun Nederlandse echtgenoten) tracht te verstevigen, maar zich ook van een band met de opgroeiende kinderen in deze gesinnen reeds wil verzekeren.

Voor deze activiteit, met betrekking tot de emigranten, is verantwoordelijk het "Comité voor de ontwikkeling van de Culturele Banden met Landgenoten in het Buitenland" welk Comité, blijkens verklaringen van naar het Westen overgelopen medewerkers van de Sovjet Staatsveiligheidsdienst (het K.G.B.) een onderdeel vormt van deze dienst. De Sovjet-vertegenwoordiging handelt dan ook in aangelegenheden als bovenvermeld, slechts op instructie van het Comité.

Activiteit Sovjetrussische inlichtingendiensten.

In verslagperiode werden wederom twee gevallen bekend van Nederlanders, die in de Sovjetunie door het K.G.B. in een chantabele positie werden gebracht. In één van deze gevallen was sprake van "doping" van het slachtoffer.

Hier te lande bleven K.G.B.-vertegenwoordigers zeer actief met betrekking tot het voor de vertegenwoordiging belangrijke probleem: de C.P.N. (verwezen moge worden naar voorgaand overzicht). Opvallend was voorts de grote belangstelling van betrokkenen voor de geschiedenis van en figuren uit de Nederlandse verzetsbeweging, welke belangstelling n.h.v. mede voortvloeit uit een poging tot herwaardering van de gewezen C.P.N.-kameraden.

Voor het overige bleek uit een aantal operaties h.t.l. en uit enige spionage zaken, waartrent van de buitenlandse diensten bericht ontvangen werd, dat methodiek en modus operandi van de Sovjet inlichtingendiensten geen wijzigingen ondergingen.

Het gebruikelijke, frequente contact met de buitenlandse diensten terzake van Sovjet-vertegenwoordigers werd voortgezet. Ook in verslagperiode werden, i.v.m. tewerkstellingen thans in nabuurlanden van eerder in Nederland aan de Sovjet-vertegenwoordiging verbonden medewerkers, voor de betrokken zusterdiensten samenvattingen vervaardigd met betrekking tot de ervaringen hier te lande met deze vertegenwoordigers opgedaan.

POLEN.

In deze verslagperiode werd opnieuw inlichtingenactiviteit van de hier te lande geaccrediteerde Polen waargenomen.

Ook buiten Nederland gevestigde Polen, werkzaam voor de inlichtingendienst, hebben ons land als terrein voor hun ontmoetingen met agenten gekozen.

Nederlandse zakenlieden, die in het verleden voor de Poolse inlichtingendienst in een dienstverlenende positie zijn gemanoeuvreerd, ondervinden tijdens hun bezoek aan Polen steeds de aandacht van genoemde instantie.

De sterkte van de Poolse diplomatieke vertegenwoordiging bleef ongewijzigd. Er vonden wel enkele mutaties plaats, waarvan de ambassadeurswisseling de voornaamste was. Daarnaast vertrokken bij de Poolse ambassade nog twee medewerkers, voor wie nieuwelingen in de plaats kwamen. Een van hen, een attaché, werd mede belast met code-werkzaamheden. Zowel op de Poolse handelsmissie als bij de LOT-vertegenwoordiging op Schiphol werd een personeelslid vervangen.

Nederland beleefde de afgelopen maanden een invasie van Poolse stagiair(e)s en studenten. Zonder twijfel bevonden zich onder hen personen, die naast hun wetenschappelijke taak een nevenopdracht verbandhoudende met het inlichtingenwerk, moesten uitvoeren.

Enkele buiten Nederland geaccrediteerde Poolse diplomaten, van wie bekend is dat zij mede betrokken zijn bij het inlichtingenwerk, brachten op een hun verstrekt courtoisievizum een kort bezoek aan Nederland.

De aandacht werd gevestigd op Poolse jachten, die Nederland bezochten. De bemanningen bestonden hoofdzakelijk uit intellectuelen, onder wie een overwegens aantal technici.

Bij controle is gebleken, dat enkele jachten fotografisch materiaal van uitstekende kwaliteit aan boord hadden. Enkele jachten voeren door het Noordhollands kanaal naar Den Helder. De bemanningsleden schiepen zich hiermede de mogelijkheid militaire objecten te observeren.

Vastgesteld kon worden, dat de Poolse vertegenwoordiging relaties bleef onderhouden met enkele politieke groeperingen in Nederland. Dit waren onder andere de C.P.N., de P.S.P. en de communistische vereniging "Verenigd Verzet 1940 - 1945" met haar mantelorganisatie, het "Nederlands Auschwitz Comité". Meermalen had de Poolse ambassade ook contact met de communistische stichting "Uitgeverij en Boekhandel Pegasus".

TSJECHO-SLOWAKIJE.

Ook in deze verslagperiode werd weer inlichtingenactiviteit van hier te lande geaccrediteerde Tsjechen waargenomen. Zo werd geconstateerd dat één van hen naar Brussel is gegaan om daar behulpzaam te zijn bij een conspiratieve ontmoeting tussen een uit Praag overgekomen Tsjech en een agent uit een ander Westelijk land.

Bij de ambassade werden twee diplomaten vervangen; van degenen die vertrokken, behoorde slechts één tot de Staatsveiligheidsdienst, de nieuw-aangekomenen worden daarentegen beiden verdacht.

De betrekkingen tussen Nederland en de C.S.S.R. zijn aan het verbeteren, voornamelijk in de economische sfeer, maar thans toch ook op het culturele vlak.

Het toeristisch verkeer van Nederlanders naar Tsjecho-Slowakije vertoonde een toename van meer dan 50%.

De in juli op de Scheveningse Pier gehouden "Tsjechoslowaakse Week" had niet zoveel succes als de Tsjechen hadden gehoopt.

HONGARIJE.

De Hongaarse legatie in Den Haag en de Nederlandse legatie in Budapest hebben de status van ambassade verkregen.

De attaché en de derde secretaris van de Hongaarse Ambassade zijn inmiddels vervangen, evenals twee leden van de handelsvertegenwoordiging. Bovendien heeft zich een vertegenwoordiger van de Hongaarse luchtvaartmaatschappij "Malev" in Nederland gevestigd.

Vastgesteld werd, dat zich onder de Hongaarse bezoekers aan Nederland zes personen bevonden, die verdacht worden te behoren tot de Hongaarse inlichtingendienst.

Ongeveer twintig Hongaren hebben in Nederland politiek asiel aangevraagd.

Twee Hongaren vertegenwoordigden hun land bij het Waarheidsfestival te Amsterdam (12.9.1965); contact van het Ambassadepersoneel met de C.P.N. werd niet vastgesteld.

Een Nederlander werd in Hongarije gearresteerd wegens smokkel; hij zal in Hongarije moeten terechtstaan.

JOEGOSLAVIË.

Bekend werd, dat het Joegoslavische Ministerie van Buitenlandse Zaken moet bezuinigen: tenminste 10% van het personeel moet afvloeien en het werk op de ambassade moet meer doeltreffend worden georganiseerd.

De Joegoslavische ambassaderaad is vervangen door een secretaris, die, evenals de te Brussel gestationeerde sociale attaché, werd onderkend als behorende tot een Joegoslavische inlichtingendienst.

De contacten van de Joegoslavische ambassade met de S.W.P. en de P.S.P. duren voort; bovendien heeft men thans ook contact gelegd met de P.v.d.A.; een Nederlandse P.v.d.A.-delegatie reist in september 1965 naar Joegoslavië. Contact met de C.P.N. is niet vastgesteld.

Het bezoek van Nederlanders aan Joegoslavië is, in vergelijking met het vorig jaar, gedurende deze periode iets afgenomen.

ROEMEENIË.

In de verslagperiode arriveerde in Nederland een Roemeense diplomaat, die intussen op de Roemeense legatie is

tewerkgesteld. Hij zou voor de duur van drie maanden in Nederland blijven ter tijdelijke vervanging van de 1ste secretaris, tevens chargé d'affaires, die met verlof naar Roemenië vertrok.

De totale bezetting van de Roemeense vertegenwoordiging onderging uitbreiding door de tewerkstelling van een conciërge.

In verband met de beperkte mogelijkheden konden de personeelsleden van de Roemeense diplomatieke missie, onder wie zeker één medewerker van de inlichtingendienst, niet voldoende onder observatie en controle worden gehouden.

Aan een Roemeen van Nederlandse origine, wiens gezin nog in Boekarest verblijft, werd politiek asiel verleend.

BULGARIJE.

Vrijwel terstond na de normalisatie van de diplomatieke betrekkingen tussen Nederland en Bulgarije kwam in Nederland een Bulgaarse diplomaat aan, bestemd om de Bulgaarse handelsvertegenwoordiger te vervangen. Deze is echter nog niet naar Sofia teruggekeerd.

In september 1965 vroegen twee Bulgaren politiek asiel aan.

ALBANIË.

De president van de Albanese Kamer van Koophandel bracht in de verslagperiode een kort bezoek aan Nederland om besprekingen te voeren over het openen van handelskanalen tussen Nederland en Albanië.

OOST-DUISSLAND.

De rechtstreeks uit Oost-Duitsland (Oost-Berlijn) geleide inlichtingenactiviteiten in Nederland duren onverminderd voort.

Het plv. Hoofd van de Oostduitse Handelsvertegenwoordiging in Amsterdam, heeft in juni j.l. zijn werkzaamheden in Nederland beëindigd. Zijn opvolger is in dezelfde maand in Nederland gearriveerd.

Door de Oostduitse Handelsvertegenwoordiging is een nieuw woonhuis aangekocht. Genoemde vertegenwoordiging beschikt thans in Amsterdam over 1 kantoorpand en 4 woonhuizen.

Gebleken is, dat in Nederland zogenaamde "Kundendienststütpunkte" zijn of zullen worden opgericht.

Het eerste "Stützpunkt" is in Arnhem gevestigd. Hieraan zijn 2 Oostduitsers - een econoom en een monteur - verbonden. Beide Oostduitsers bewonen met hun gezinnen huurflats in Oosterbeek.

Het in Arnhem gevestigde "Stützpunkt" heeft tot taak een service-afdeling op te bouwen voor Nederlandse bedrijven, die via een N.V. te Arnhem, Oostduitse machines - zoals machines voor de verwerking van chocolade, machines voor de verwerking van tabak voor de sigarenindustrie en verpakkingsmachines - hebben betrokken.

Hiernaast hebben de bovengenoemde 2 Oostduitsers de taak Nederlandse monteurs op te leiden, die naderhand de werkzaamheden van hen kunnen overnemen.

Voorts bestaat het voornemen nog 2 andere "Kundendienststützpunkte" in Nederland - t.w. in Soest en Amsterdam - op te richten.

Verblijfsvergunningen zijn aangevraagd voor een drietal Oostduitse ingenieurs, die toezicht zullen houden op de bouw van 12 kustmotorschepen voor Oost-Duitsland te Groningen. Een vierde Oostduitse ingenieur verblijft reeds in Groningen als toezichthouder bij de bouw van deze schepen. Hierbij zij opgemerkt, dat Oost-Duitsland in november 1964 deze 12 kustmotorschepen voor een totaalbedrag van ongeveer 20 miljoen gulden in Nederland heeft besteld.

Te Rostock (Oost-Duitsland) hebben in juni 1965 het Aussenhandelsunternehmen Transportmaschinen der DDR en de Stichting Nederlandse Scheepsbouwcentrale (NESEC) in Den Haag een overeenkomst gesloten voor levering door Nederland van drie vrachtschepen, bestemd voor de Deutsche Seereederei te Rostock. Deze drie schepen worden gebouwd op drie verschillende verven. Het ligt derhalve in de verwachting, dat i.v.m. de bouw van deze vrachtschepen meerdere Oostduitse toezichthouders voor langere tijd naar Nederland zullen komen.

CHINESE VOLKS- REPUBLIEK.

Vertegenwoordiging h.t.l.

Gedurende de verslagperiode vond in de personeelsbezetting geen verandering plaats.

De Chinese zaakgelastigde vertrok plotseling op 31 juli 1965 naar China, volgens verkregen inlichtingen zou hij op korte termijn ontboden zijn. Zijn echtgenote was reeds op 7 juli 1965 naar China vertrokken.

De 2e secretaris is eveneens in de verslagperiode afwezig geweest, hij vertrok namelijk op 19 maart naar het noederland.

Beide diplomaten (Zaakgelastigde en 2e secretaris) keerden op 22 september j.l. in Nederland terug. De echtgenote van de zaakgelastigde is nog steeds afwezig. Volgens verkregen informatie zou zij de wens te kennen gegeven hebben liever in China te willen blijven, zij voelt zich niet op haar gemak in de Westerse Wereld.

In het vorige verslag is melding gemaakt dat de Chinese zaakgelastigde op 1 maart 1965 naar Stockholm vertrok om de conferentie van de hoofden van in Europa gevestigde Chinese diplomatieke vertegenwoordigingen bij te wonen. Deze conferentie werd gepresideerd door de vice minister van Buitenlandse Zaken. Het ideologische geschil Moskou-Peking en de crisis in Vietnam zouden punten van bespreking uitgemaakt hebben. De zaakgelastigde keerde op 3 april 1965 weer in Nederland terug.

Activiteiten.

Contacten met de C.P.N. zijn niet waargenomen. Nog steeds wordt getracht relaties aan te knopen met pro-Peking georiënteerde communisten, doch resultaten zijn nog niet waargenomen. De indruk bestaat dat de Chinese Vertegenwoordiging alhier belangstelling aan de dag gaat leggen voor de P.S.P.

Er zijn contacten vastgesteld met leiders van deze partij die men tracht te interesseren voor de kwestie Vietnam. Men poot deze affaire ook in de belangstelling van Nederlandse Jeugdorganisaties te trekken. Met hetzelfde doel worden Nederlandse studenten benaderd. Het Institute of Social Studies mag zich eveneens in de belangstelling van de Chinese Vertegenwoordiging verheugen. Diverse Afrikaanse studenten hebben reeds filmvoorstellingen van de Chinese Vertegenwoordiging bijgewoond. Een groep Indonesische studenten is eveneens voor een filmshow over Vietnam genodigd.

De Landbouw Hogeschool en het scheepsbouwkundig proefstation te Wageningen zijn enige malen bezocht door functionarissen van de Chinese Vertegenwoordiging, hetgeen geresulteerd heeft in uitnodigingen aan enige Nederlandse professoren voor een bezoek aan China.

Onder auspiciën van "China International Travel Service" te Peking is men doende de Chinese Volksrepubliek open te stellen voor toeristenverkeer. Aantrekkelijke reclamefolders worden verspreid, waarin diverse reisroutes zijn uiteengezet.

Binnenkort zal een vertegenwoordiging van enige vooraanstaande reisbureaus in Nederland een bezoek aan China brengen.

Ter herdenking van "the occasion of the 20th anniversary of the Victory in the war of Resistance against Japan" werd op 8 september door de Chinese Vertegenwoordiging

een filmvoorstelling georganiseerd in het theater Metropole alhier. Hiervoor zijn alle relaties - zowel politieke als zakelijke-uitgenodigd.

De Chinese Vertegenwoordiging onderhoudt uiteraard nauwe relaties met de gemeenschap der Overzee Chinesen in Nederland. Regelmatig brengen de consulaire ambtenaren bezoeken aan de leidende figuren in deze gemeenschap.

Onlangs is de Bond van Chinese restauranthouders in Nederland opgericht. Het doel van deze Bond is de behartiging der belangen van het Chinese restaurant in Nederland in de ruimste zin van het woord, waaronder o.m. het bevorderen van toelating in Nederland van verkrachten. Er is alle reden om aan te nemen dat de Chinese Vertegenwoordiging bepaalde Overzee Chinesen bij deze Bond heeft ingeschreven om achter de schermen haar invloed te kunnen uitoefenen.

Verhoogde activiteit is waargenomen in de relaties met de Belgische en Luxemburgse vriendschapsverenigingen. Leidende figuren in deze organisaties werden regelmatig voor bezoek naar Den Haag ontboden. Enkele Belgische missies naar China werden eveneens van hieruit georganiseerd o.m. een delegatie van het Uitvoerend Comité van de Association Belgique-Chine. De leidende Belgische journalist van het "New China News Agency" kantoor bezocht diverse malen de Chinese Vertegenwoordiging alhier. Vooraanstaande figuren van de uitgeverij "Le Livre International" komen eveneens regelmatig naar Den Haag.

Uiteraard worden nauwe relaties onderhouden met de Belgische communistische groep onder leiding van Ir. GRIFFA die in het Peking-Moskou-geschied de Chinese ideologie aanhangt.

Handelbetrekkingen.

De Chinese Handelsafdeling onderhoudt nauwe relaties met de Nederlandse zakenwereld. Momenteel is er wederom verhoogde activiteit in verband met de Cantonfair die in oktober geopend wordt.

De handelsafdeling verzorgt eveneens de bezoeken aan Nederlandse bedrijven van rondreizende Chinese delegaties.

Zoals reeds gemeld werden alle handelrelaties genodigd op de filmshow van 8 september in het Metropole-theater alhier.

De Nederlandse scheepvaart staat nog steeds in de belangstelling. De Mij "De Schelde" heeft reeds één schip afgeleverd en in Rotterdam worden slijpsuigers gebouwd. Hiervoor verblijven nog steeds Chinese toezichthouders in Nederland.

Met diverse Belgische zakenlieden worden eveneens nauwe relaties onderhouden. Regelmatig brengen deze personen bezoeken aan Den Haag.

Chinese delegaties.

Gedurende de verslagperiode werd ons land bezocht door Chinese missies met een speciale belangstelling voor:

1. Waterbouwkunde,
2. Petroleum,
3. Ureum,
4. "Gouldredger",
5. Vliegtuigbouw,
6. Chemie (speciaal stikstof).

Tevens bezocht een vertegenwoordiger van Chinafilm - gestationeerd in Praag - diverse Nederlandse filmbedrijven.

Tot slot moge gemeld worden dat de in het vorige verslag gemelde Noordkoreaanse handelsmissie nog steeds in Nederland verblijft. De visa worden regelmatig door het Ministerie van Justitie van maand tot maand verlengd.

EGYPTEN.

Evenals voorheen vormde de VAR-ambassade in Nederland een schakel in de zgn. "derde land operaties" van de VAR-inlichtingendienst.

Na de reeds gemelde opheffing van de VAR-handelsmissie in Nederland, werd ook de diplomatieke staf van de ambassade ingekrompen. Een 1e en 2e secretaris hebben Nederland verlaten en werden niet vervangen. Laatstbedoelde 2e ambassade-secretaris werd reeds gesignaleerd in het verslag over 1964. Tijdens de ca. 6 maanden van zijn verblijf alhier heeft hij een cursus gevolgd aan het "Institute of Social Studies". Hij heeft in feite geen diplomatiek werk verricht.

In tegenstelling tot de inkrimping van de VAR-ambassade in Nederland staat het herstel van de diplomatieke betrekkingen tussen België en de VAR (april 1965). Aan de nieuwe VAR-ambassade in Brussel zijn tien diplomaten verbonden. In Nederland bedraagt dit aantal slechts 3 dus mogelijk wordt het centrum verlegd naar Brussel.

DIVERSEN

In verslagperiode vond in de Duitse Bondsrepubliek de berechting plaats van een hoge ambtenaar van het Bundeskansleramt, wie o.m. het onderhouden van landverraderlijke betrekkingen en "Geheimverrat" ten laste waren gelegd.

Betrokkene, die eveneens een aantal jaren in relatie stond met een in Nederland wonende Duitse zakenman in de Oost-West-handel voor wie hij o.m. economische overzichten en analyses uitwerkte, werd t.a.v. deze relatie wegens ernstige omkoping veroordeeld. Hoewel naar het oordeel van het gerechtshof in de relatie met bedoelde zakenman verschillende elementen op spionage wezen, werd het wettig en overtuigend bewijs daarvoor niet geleverd geacht.

Het onderzoek naar de achtergrond van de geruchtmaker de wapensmokkelaffaire per chartervliegtuig welke zich in het begin van het jaar afspeelde heeft niet aan kunnen tonen dat hierin Nederlandse personen of firma's een andere dan een commerciële diensten verlenende rol hebben gespeeld.

De faciliteiten welke de wilde charterluchtvaart h.t.l. geboden worden, hebben naar het voorkomt, tot het gebruikmaken van Nederlandse luchthavens en een h.t.l. gevestigde luchtvaartmaatschappij geleid.

De werkzaamheden ten behoeve van de registratie - mede voor mechanische verwerking - van h.t.l. gevestigde personen welke geboren zijn, dan wel een nationaliteit bezitten of bezeten hebben van een I.J.G.-land, werden voortgezet; in enkele gevallen werd een aanvullend onderzoek ingesteld.

Een aanvang werd gemaakt, eveneens met de bedoeling deze gegevens mechanisch te verwerken, met de registratie van en onderzoek naar personen die blijkens de in hun verlopen en bij betreffende instanties ingeleverde paspoorten reizen naar I.J.G.-landen hebben gemaakt. Als gevolg van de gedeeltelijke liberalisatie van het toezicht op het personen-grensverkeer en de sterke toename van dat verkeer zullen de hieromtrent van de grensbewaking verkregen gegevens onvollediger gaan worden.

PANORAMA.

April t/m september 1965.

Afdeling Beveiliging.**Algemeen.**

Het Ministerie van Justitie heeft nog geen uitsluitel gegeven op het verzoek de Dienst voor antecedentenonderzoeken toegang te verlenen tot de gegevens van de politieregisters.

Nadat was vernomen dat alle belanghebbenden in het bezit waren gesteld van de "Aanbevelingen insake het verstrekken van politieke antecedenten door de politie", werd ook door de afdeling overgegaan tot het gebruik van de evaluatieschaal in de daarvoor in aanmerking komende gevallen.

Het gebruikelijke overleg met de militaire inlichtingendiensten over beveiligingszaken van uiteenlopende aard vond voortgang. Op een der periodieke bijeenkomsten werd op verzoek van die diensten uitvoerig stilgestaan bij de consequenties van het in dienst zijn van leden van de P.S.P. bij het Ministerie van Defensie. Bij de militaire inlichtingendiensten blijkt hierover enige ongerustheid te bestaan; zij zullen zich dienaangaande nader beraden.

Aan een in mei gehouden bijeenkomst van het Defensie Studie Centrum en aan de landelijke nabespreking van de oefening Fallex 1964 werd door ambtenaren van de afdeling deelgenomen.

Het Hoofd van de afdeling woende een vergadering van het Nato Security committee bij waar o.a. een begin werd gemaakt met een poging het uit 1955 daterende beveiligingsvoorschrift bij te werken, zonder in een verswaring van de bepalingen te vervallen.

De nieuw opgetreden coördinator van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten in Nederland heeft zich in de verslagperiode uitvoerig doen voorlichten over de werkzaamheden van de afdeling.

Gebieden van beveiliging.

De jaarlijkse Navo/Veu-inspecties werden uitgevoerd bij de Directie Navo/Veu-zaken van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de afdeling Verbindingen van dat ministerie, Hr.Ms. Ambassade te Londen en bij de desbetreffende onderdelen van de Ministeries van Economische Zaken en van Verkeer en Waterstaat. Ook de stand van de beveiliging van gerubriceerde gegevens van EURATOM, berustend bij het Ministerie van Economische Zaken en bij de Oetooiraad, werd nagegaan.

In de over deze inspecties uitgebrachte rapporten werd nog speciaal gewezen op de noodzaak tot her- en derubricering teneinde een opeenhoping van gerubriceerde informatie tegen te gaan.

Commentaren en bijdragen werden geleverd m.b.t. in Navo-verband aan de orde gestelde onderwerpen, nadat zo nodig voorafgaand overleg met de betrokken instanties had plaatsgevonden.

In overleg met de militaire inlichtingendiensten werd een beveiligingsepnet gemaakt voor de behandeling van, aan zeer strenge beveiligings-eisen onderwerpen, ATOMAL-documenten in de militaire en civiele sector. De nodige maatregelen zijn getroffen voor de invoering van de desbetreffende regeling.

Naar een aantal Nederlandse bedrijven, die zullen worden uitgenodigd in te schrijven op gerubriceerde Navo-Infrastructuur-opdrachten, werden de voorgeschreven betrouwbaarheidsonderzoeken ingesteld. Ook werd aan die bedrijven de geëigende beveiligingsvoorlichting gegeven.

Beveiligingspraktijk.

In de verslagperiode vroegen enkele gevallen van mogelijke compromittering van gegevens de aandacht. Het eerste betrof een ONgerubriceerd Ministerraadstuk, dat, per interdepartementale postdienst verzonden, bij ontvangst sporen van onrechtmatige opening droeg. Uit het terzake ingestelde onderzoek kwam naar voren dat het vervoer van dergelijke stukken per bedoelde postdienst zekere risico's inhoudt. Enkele suggesties werden gedaan om deze risico's zoveel mogelijk te beperken.

In het tweede geval was sprake van verlies van een gerubriceerd document, tijdens het vervoer naar een bespreking, door een medewerker van een bij een gerubriceerde defensieopdracht ingeschakeld bedrijf. Binnen betrekkelijk korte tijd bevond het stuk zich weer in beveegde handen. De kans op compromittering moet klein geacht worden.

De N.V. Fekker overweegt arbeidskrachten in de Nederlandse Antillen te werven. In verband met het feit dat dit bedrijf gerubriceerde opdrachten voor de Luchtmacht uitvoert werd het, in overleg met de Luchtmacht Inlichtingendienst, geadviseerd in het terzake met de Antilliaanse autoriteiten te sluiten contract een bepaling op te nemen, dat tewerkstelling van deze werknemers mede afhankelijk is van het resultaat van een door de Veiligheidsdienst der Nederlandse Antillen in te stellen onderzoek naar hun betrouwbaarheid uit beveiligingsoogpunt, gebaseerd op de terzake in Nederland geldende normen.

Inwendige Veiligheid.

In de verslagperiode werd van het Ministerie van Economische Zaken opgave ontvangen van een aantal nieuwe bedrijven, welke door dat ministerie van meer vitaal belang geacht worden met het oog op buitengewone omstandigheden. Naar deze bedrijven, welke t.z.t. door genoemd ministerie zullen worden uitgenodigd een beveiligings- en bewakingsplan in te dienen, werden de gebruikelijke betrouwbaarheidsonderzoeken ingesteld.

Het geven van voorlichting i.v.m. het opstellen van beveiligings- en bewakingsplannen door vitaal verklaarde bedrijven werd voortgezet. Een aantal in dat verband opgestelde plannen werd aan een beoordeling onderworpen en voor zover nodig met de opstellers besproken. Van enkele electriciteitsbedrijven zullen de plannen, naar het zich laat aanzien, binnenkort aan de betrokken Ministers ter goedkeuring worden aangeboden.

Een negentiental waterbedrijven werd door de Commissie Bescherming Waterbedrijven geselecteerd als zijnde van vitaal belang i.v.m. buitengewone omstandigheden. Deze bedrijven zal worden verzocht een beveiligings- en bewakingsplan in te dienen. De richtlijnen daarvoor, ontworpen door een door de Commissie ingestelde werkgroep, waarin ook een ambtenaar van de afdeling mitting had, werden op 15 juli 1965 door tussenkomst van de Vereniging van Exploitanten van Waterbedrijven in Nederland aan de betrokken bedrijven toegezonden, met het verzoek voor het einde van het jaar een desbetreffend plan bij de Commissie in te dienen.

Emigratie.

Het aantal - summiers - onderzoeken ingesteld i.v.m. emigratieaanvragen en bezoeken aan de U.S.A., Australië en Nieuw-Zeeland nam in vergelijking met de vorige verslagperiode aanzienlijk toe.

Verlichting en Instructie.

Met de departementale beveiligingsambtenaren vond een der gebruikelijke periodieke bijeenkomsten plaats.

Aan een negental aspirant-ambtenaren van de Buitenlandse Dienst werd een tweedaagse cursus gegeven, waarop het onderwerp Beveiliging door een ambtenaar van de afdeling werd behandeld. Daarnaast werd aan enkele ambtenaren van genoemde Dienst, voorafgaande aan hun uitzending naar een land achter het IJzeren Gordijn, beveiligingsvoorlichting gegeven i.v.m. de speciale beveiligingsaspecten welke aan dergelijke standplaatsen zijn verbonden.

Aan een vijftal tweedaagse bijeenkomsten met personeel van de militaire inlichtingendiensten werd door enkele ambtenaren van de afdeling deelgenomen.

Van drie beveiligde Nederlandse bedrijven namen vertegenwoordigers deel aan een der periodiek te Parijs gehouden Nato Industrial Security Conferences.

Aan een aantal daarvoor in aanmerking komende beveiligingscontacten werd, i.v.m. de lering welke daaruit kan worden getrokken, een exposé toegezonden betreffende enkele aspecten van de Zweedse spionagemak-

Panorama april t/m september 1965

Bijdrage Afdeling E.

In de verslagperiode werd een enquête gehouden onder een aantal ervaren onderzoekingsambtenaren van de Dienst met het doel een globaal beeld te verkrijgen over de bereidheid van het publiek om inlichtingen te verschaffen aan de EVD.

Volgens een voorzichtige raming raadplegen de onderzoekingsambtenaren bij hun onderzoeken ongeveer 10.000 personen per jaar. Degenen zijn geselecteerd op betrouwbaarheid en op hun geschiktheid om als informant op te treden. Hiermede moet veel rekening gehouden worden bij de beoordeling van de uitkomst van de enquête.

Het aantal informanten dat jaarlijks wordt benaderd is echter zo groot, dat uit de met hen opgedane ervaringen een redelijk beeld kan worden verkregen omtrent de bereidheid van het publiek de EVD bij haar werk behulpzaam te zijn.

De resultaten van de enquête kunnen als volgt worden samengevat.

Vanaf de oprichting van de EVD tot onstreeks 1956 werd - zo kan achteraf worden gesteld - zowel binnen de Dienst als naar buiten op een te voorzichtige wijze gewerkt.

De compartimentering binnen de Dienst bijvoorbeeld werd zo ver doorgevoerd, dat de onderzoekingsambtenaren dikwijls met een uiterst geringe kennis omtrent de achtergrond van een in te stellen onderzoek het publiek tegemoet moesten treden.

Dit had in een aantal gevallen tot gevolg dat bij de geïnterviewden soms wrauwel en achterdocht ontstond jegens de onderzoekingsambtenaar en diens vaag aandoende bedoelingen.

De samenwerking met de inlichtingendiensten van de Politie liet in die tijd ook te wensen over door de geheimzinnigheid die ook te hunnen opzichte door de Dienst werd betracht.

Tot de Hongaarse opstand kwam het bovendien vaak voor, dat het publiek nauwelijks op de hoogte bleef van het bestaan van de EVD.

Toch ondervond de onderzoekingsambtenaar ook toen reeds ruime medewerking van informanten wanneer het ging om het invinnen van gegevens over politiek extremistische greeperingen of personen.

In tijden van grote politieke spanningen blijkt het publiek meer bereidheid tot medewerking te tonen dan in rustiger periodes. De onderdrukking van de Hongaarse opstand, waarbij nog kwam het grote aantal vluchtelingen dat ons land binnenstroomde, heeft de publieke opinie destijds meer geschokt. Dergelijke indrukken zijn echter van voorbijgaande aard. Zodra het directe oorlogsgevaar geweken is, neemt de belangstelling voor de werkzaamheden van de veiligheidsdienst weer geleidelijk af.

Tijdens het bewind van Chroestjov en diens vreedzame coëxistentie-politiek werden duidelijk symptomen waargenomen, dat

het publiek allengs minder rekening ging houden met een gewapend conflict. Ofschoon het overdreven zou zijn te stellen, dat deze opvatting de relatie tussen publiek en BVD ernstig afbreuk heeft gedaan, is het onmiskenbaar, dat de vreedzame coëxistentiepolitiek niet in het voordeel van het onderzoekapparaat van de Dienst heeft gewerkt.

Daarnaast dient te worden gereleveerd, dat tegen de BVD gerichte activiteiten als persacties, de verklaring van de Nederlands Hervormde predikanten te Amsterdam, de zogenaamde telefoenkwestie en het V.W.O.-rapport slechts in een enkel geval van invloed bleek te zijn op de bereidheid van geïnterviewden en medewerking te verlenen.

In intellectuele kringen vraagt men zich meer dan voorheen af wat er met de inlichtingen wordt gedaan. Er worden bezwaren geopperd tegen het feit, dat degene naar wie geïnformeerd wordt onkundig blijft van eventueel tegen hem geresen bedenkingen en zedeende de mogelijkheid mist zich te kunnen verweren.

De artikelen in de pers hebben de laatste jaren - over het geheel genomen bezien - niet gewerkt in het nadeel van de BVD. Een aantal van deze artikelen had een direct gunstige invloed op de publieke opinie en waar dit niet het geval was, konden de onderzoekingsambtenaren bij hun gesprekken met informanten niet zelden misverstanden of voerredelen rechtzetten.

Het meer in de openbaarheid treden van de Dienst, het betrekken van het inmiddels, bij het publiek in Den Haag welbekende gebouw (april 1957), het invoeren van het BVD-legitimatiebewijs (1957), het opnemen van een BVD-nummer in de telefoengids van Den Haag (1960), het geven van cursussen en het houden van lezingen voor daarvoor in aanmerking komende groepen van personen en het verbeterde contact met de pers, zijn allemaal factoren, die de BVD nader tot het publiek hebben gebracht. Het publiek is daardoor meer vertrouwd geraakt met het bestaan van de BVD.

Vele Nederlanders hebben inmiddels wel eens contact gehad met een onderzoekingsambtenaar van de BVD.

De wijze van optreden van deze onderzoekingsambtenaren en de door hen gevolgde onderzoeksmethoden zijn van grote invloed op de relatie met het publiek. Het is de algemene opinie van de geënuquëteerden, dat de buitenwacht thans over het geheel genomen een niet onwelwillend standpunt inneemt, vooral wanneer men ervan kan worden overtuigd, dat de gevraagde medewerking voor de BVD van belang is.

Door de uitstekende samenwerking met de politieverbindingen, met de andere inlichtingendiensten en met de beveiligde overheids- en particuliere instellingen en bedrijven, alsmede met de in de loop der jaren ontstane grote relatiekring, staat thans een groot veld van mogelijkheden voor het verkrijgen van betrouwbare inlichtingen open.

KEB.

Verhouding tot buitenlandse nevendiensten.

Met Veiligheids- respectievelijk Inlichtingendiensten van de volgende landen werd in deze verslagperiode contact onderhouden:

Amerika, Frankrijk, Duitsland, Engeland, Canada, België, Luxemburg, Denemarken, Noorwegen, Zweden, Oostenrijk, Italië, Spanje, Portugal, Griekenland, Turkije, Zwitserland, Israël, Zuid-Afrika, Nieuw-Zeeland en Australië.

Ten aanzien van de afzonderlijke landen is het volgende te melden.

Amerika.

Amerikaanse Inlichtingendienst (CIA).

De samenwerking op velerlei terrein met deze organisatie werd ook in deze verslagperiode bestendig. De benoeming van Admiraal tot Chef had een interne opschuiving tengevolge, waarbij de Heer tot plaatsvervangend Chef werd benoemd. De Heer kent de samenwerking met Nederland van nabij.

Drs. A. Kuipers bezocht het Hoofdkwartier van CIA te Washington.

Het Hoofd van de afdeling Rapportage van CIA bracht een bezoek aan Nederland voor besprekingen over de systematiek van deze materie.

Zowel het Hoofd als het plaatsvervangend Hoofd van de CIA nederzetting in den Haag werden, kort na elkaar, vervangen.

Hun beide opvolgers hadden tot nu toe weinig of niets met Nederland te maken. Verwacht wordt dat het inwerken langer zal duren dan gewoonlijk het geval is.

Amerikaanse Veiligheidsdienst (FBI).

De contacten met deze dienst bleven ook in deze verslagperiode interessant. Uitstekend vaktechnisch documentatie materiaal werd ons ter beschikking gesteld, terwijl op verzoek van BVD zijde snel en doeltreffend werd gereageerd.

Het Hoofd van de Dienst bracht een bezoek aan de in Bonn kantoorhoudende verbindingsofficier.

Frankrijk.

Franse Inlichtingendienst (SDECE).

De samenwerking met deze dienst blijft vlot verlopen. Het ter beschikking gestelde inlichtingenmateriaal, hoofdzakelijk op het gebied van het internationale communisme staat op goed peil.

Franse Veiligheidsdienst (DST)

De band met deze dienst, die in Frankrijk voor de contra-spionage verantwoordelijk is, werd nauwer aangehaald. De in het vorige verslag vermelde bijeenkomst van oktober 1964 alhier werd nu door een tweede gevolgd, ditmaal in Parijs en met nuttig resultaat.

De-

De in hetzelfde verslag vermelde voorgenomen telexverbinding kwam intussen tot stand.

Duitsland.

West-Duitse Inlichtingendienst (BND).

In het vorige verslag werd vermeld dat bij deze organisatie een duidelijke activiteit merkbaar was op het gebied van de personeelsbeveiliging. De tekenen wijzen erop dat deze heilzame activiteit ook in deze verslagperiode onverminderd voortgang heeft gevonden.

T.a.v. de alhier geaccrediteerde verbindingsofficier kan gezegd worden dat hij zich bescheiden en tactvol opstelt en zich bestendig bewust is van de pijnlijke kanten die een verhouding Duitsland - Nederland kan hebben. De technische uitwisseling van gegevens is betrekkelijk eenzijdig, d.w.z. de BVD krijgt aanzienlijk meer dan hij geeft.

Reeds onder het regime van de vorige coördinator werd uitvoerig met deze gesproken over de noodzaak van een regeling, waaronder de contacten van de BND in Nederland logisch zouden worden ingedeeld.

Duitse Veiligheidsdienst (BfV).

Er valt over de samenwerking met deze dienst weinig te vermelden, behalve dat zij goed verloopt en dat wederzijds goed begrip bestaat voor elkaars moeilijkheden en mogelijkheden. Aanrakingsvlakken bestaan practisch op alle werkterreinen. Op het terrein van de preventieve beveiliging werd van Duitse zijde advies gezocht en verkregen. Het Hoofd van de BVD bracht een bezoek aan de leiding van het BfV.

Engeland.

Engelse Inlichtingendienst (M.I. 6).

Weinig bijzonderheden. De samenwerking vindt normaal voortgang, en verloopt voor wat betreft de plaatselijk verbindingsofficier alhier, vlotter en prettiger dan onder diens voorganger.

Engelse Veiligheidsdienst (M.I. 5).

Engelse Veiligheidsdienst (M.I. 5).

Het contact met deze dienst is intensief gebleven o.m. door de voortzetting van de uitwisseling op het gebied van de contraspionage. Nog juist onder het regime van de inmiddels gepensioneerde Sir kwam de beslissing over een rechtstreekse telexverbinding tot stand. Het Hoofd van de BVD besprak de noodzaak hiervan in Londen.

De opvolger van Sir , Col. , komt uit de dienst voort en heeft reeds eerder met de BVD contact gehad.

België en Luxemburg.

In de verhouding tot deze diensten, waarmede in Benelux verband wordt samengewerkt, moge worden verwezen naar de desbetreffende paragrafen.

Italië.

Het Hoofd van de SIFAR, de organisatie der Carabinieri waarmede in de vorige verslagperiode een telexverbinding werd gelegd, overleed. In zijn plaats werd het Hoofd van de afdeling contraspionage benoemd. Met deze functionaris werd destijds uitvoerig te Rome gesproken. Deze Dienst heeft ook te Parijs een verbindingsofficier voor meerdere landen van Europa. Deze functionaris bezocht de BVD in juni j.l..

Denemarken.

Zoals verwacht was bleef de verhouding tot deze dienst zich gunstig ontwikkelen onder de nieuwe chef. Het Hoofd van de BVD, vergezeld door het Hoofd van de afd. B bracht een bezoek aan Kopenhagen.

Zweden.

Het is duidelijk gebleken dat met de komst van de nieuwe chef van de Zweedse Veiligheidsdienst een andere wind is gaan waaien met betrekking tot het internationale contact. Van een veel ruimere opvatting is duidelijk sprake, hetgeen ook tot uiting kwam tijdens een bezoek aan Stockholm door het Hoofd van de BVD, waarbij volgtechnische kwesties ter sprake kwamen.

Noorwegen.

In verband met het recente spionagegeval dat zich afspeelde in de onmiddellijke omgeving van het Hoofd van de Noorse militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, Kolonel , bracht het Hoofd van de BVD een bezoek aan zijn Noorse collega, het Hoofd van de Civiele Veiligheidsdienst, die met het onderzoek is belast. Dank zij diens openhartige medewerking werd voorlopig voldoende inzicht verkregen in de situatie die voor Nederland niet zonder risico leek omdat in het verleden samenwerking heeft plaatsgehad die zich ook tot de Noorse militaire inlichtingensector uitstreekte. Het bezoek werd gebracht met medeweten van de andere leden van het Comité Verenigde Inlichtingendiensten Nederland.

Griekenland.

Bij een bezoek aan de Griekse Inlichtingen- en

-Veiligheidsdienst-

Veiligheidsdienst door het Hoofd van de BVD bleek aldaar van een permanent in onrust verkerende Dienst sprake te zijn. Zolang de interne situatie daar niet is opgeklaard, zal de samenwerking met deze dienst zeer aan de oppervlakte moeten blijven.

Turkije.

Een bezoek door het Hoofd van de BVD aan de Turkse nevendienst leverde daarentegen een beeld op van een stabiele, dynamische, vakkundige, zij het wellicht niet al te subtiele, dienst.

Israël.

Ook de Israelische Inlichtingen- en Veiligheidsdienst werd door het Hoofd van de BVD bezocht. De samenwerking met Israël heeft altijd een bijzonder karakter gehad omdat men de gewoonte heeft de Nederlandse Dienst als vraagbaak te beschouwen ongeacht welk probleem. De grote genegenheid van ons land speelt hierbij stellig een rol. Echter is ook gebleken dat de gespannen verhouding tussen Israël en de landen van de V.A.R. een zodanig agressieve instelling van de inlichtingen- en veiligheidsdienst met zich meebrengt dat voorstellen tot samenwerking steeds kritisch moeten worden gezien, wil het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken niet in moeilijkheden geraken.

Het Hoofd van de BVD had ter plaatse, naar aanleiding van een acuut voorstel gelegenheid uitvoerig uiteen te zetten volgens welke richtlijnen de BVD in deze gevallen te werk gaat.

Canada.

Het nieuwe Hoofd van de Royal Canadian Mounted Police kondigde zijn bezoek aan. Hij bezocht ons land reeds eerder in een vorige functie. De plaatselijke RCMP vertegenwoordiger alhier werd vervangen.

Australië.

Het Hoofd van de Australische Veiligheidsdienst kondigde zijn bezoek aan. De BVD kreeg van zijn Australische nevendienst een waardevol geschenk in de vorm van een film over het spionagegeval "SKRIPOV", onder auspiciën van de Australische Dienst opgenomen. De film bevat waardevol instructiemateriaal, omdat er authentieke opnamen in zijn verwerkt.

Nieuw Zeeland.

Het Hoofd van de Nieuw Zeelandse Veiligheidsdienst bracht een bezoek aan ons land.

Verhouding tot binnenlandse nevendiensten.

BID.

Het valt te betreuren dat in de verhouding tot deze nevendienst geen verandering ten gunste te vermelden valt. Een noch in grote lijnen, noch in details begrijpelijk beleid blijft oorzaak van vele geschillen en misverstanden. In sommige gevallen werd een beroep op de coördinator gedaan.

MID.

De samenwerking met deze dienst blijft goed verlopen.
Het samenspel tussen deze dienst, de BND en de BVD verloopt prettig en zonder complicaties.

LuID.

Geen bijzonderheden te vermelden. Verhouding goed.

MARID.

Idem.

BIJDRAGE AAN PANORAMA, April - oktober 1965

Opleiding en voorlichting**Opleiding**

In de afgelopen verslagperiode werden de gebruikelijke reglementaire opleidingen gegeven, t.w.: één Inleidingscursus voor nieuw aangestelden in de Dienst met 10 deelnemers, alsmede de in de vorige verslagperiode begonnen gecombineerde Informatie/Observatiecursus, met 12 cursisten, afkomstig van de BVD, de Gemeentepolitie, de Koninklijke Marechaussee, de Koninklijke Marine en de Nederlandse Spoorwegen.

Er werd op 6 september aangevangen met een Basiscursus met 21 cursisten, eveneens werkzaam bij de hiervorengenoemde instanties, alsmede personeelsleden van het Korps Rijkspolitie (1) en van de Veiligheidsdienst Nederlandse Antillen (2).

Voor de examens verbonden aan de Inleidingscursus en de Informatie/Observatiecursus slaagden alle deelnemers. Laatstbedoelde 12 examinandi komen derhalve in aanmerking voor het Veiligheidsdiploma, hetgeen officieel zal worden uitgereikt op 7 januari 1966. Hierdoor is het aantal behaalde diploma's gestegen tot 827.

Ook in deze verslagperiode bestond onverminderde belangstelling voor deelname aan de diverse reglementaire cursussen. Eveneens werden verschillende bijzondere cursussen en lezingencycli door de afdeling georganiseerd. Zo werd voor een bepaalde groep van het personeel van de Afdeling E de opleiding voortgezet met een aantal lezingen, val. gehouden door de aan de afdeling verbonden docenten. Ook de interne vorming van een tweede groep van bedoelde afdeling werd weer ter hand genomen. Voor personeel van de Inlichtingen-diensten van de Krijgsmacht werd een vijftal 2-daagse heroriëntatiecursussen gehouden. Deze bijeenkomsten werden georganiseerd in Katwijk aan Zee. Deze heroriëntatiecursussen bleken goed te voldoen. De aandacht werd vooral gericht op de recente ontwikkelingen op het gebied van het inlichtingen- en veiligheidswerk, de noodzaak van een goede samenwerking tussen de verschillende diensten en het bereiken van eenheid van opvatting bij het onderling uitwisselen van gegevens bij antecedentonderzoek.

Het ongedwongen contact met collega's van andere krijgsmachtdelen en met functionarissen van de Dienst, en niet in het minst de soms zeer levendige discussie's volgende op de inleidingen, droegen zeer bij tot het welslagen van deze cursussen.

In samenwerking met de afdeling Beveiliging werd een oriëntatie-cursus gegeven aan 3 aspirant-ambtenaren van de Buitenlandse Dienst van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Eén functionaris van een beveiligd bedrijf werd in een korte cursus op de hoogte gebracht van enige aspecten van het inlichtingen- en veiligheidswerk.

De individuele opleiding van een tweetal functionarissen van de afdeling E, resp. in maart en april aangevangen, werd beëindigd.

Op 12 juli werd begonnen met de introductie in de Dienst van het nieuw benoemde hoofd van de afdeling TD. Met korte onderbrekingen voor een stage bij de andere afdelingen, werd hij door hoofd en de-
centen van de afdeling Opleiding met de principes van het inlichtingen- en veiligheidswerk vertrouwd gemaakt.

Individuele cursussen werden gegeven aan 2 functionarissen van de Veiligheidsdienst Nederlandse Antillen en aan 2 personeelsleden van een beveiligd bedrijf.

Vijf leden van een buitenlandse zusterdienst volgden een 12-daagse cursus betrekking hebbende op de contra-spionage.

Verlichting

Ook in deze verslagperiode werden enige lezingen gehouden voor personeel van politiekorpsen.

Voorts werd een tweetal conferenties belegd. Aan de eerste namen deel Hoofden van de Inlichtingendiensten van de onderscheidene krijgsmachtdelen en de door hen aangewezen officieren, alsmede een aantal daarmede gelijkgestelde burgerambtenaren. Op de tweede bijeenkomst was een aantal Commissarissen-korpschef van Gemeentepolitie aanwezig.

Medewerking aan opleidingsinstituten van krijgsmacht en politie vond doortgang.

Behalve voor eigen personeel werden in het kader van de verlichting ten behoeve van andere instanties 60 films in 31 voorstellingen vertoond. In cursusverband vonden 26 voorstellingen plaats met vertoning van 45 instructiefilms.

Voor cursus- en voorlichtingsdoeleinden werden een filmentalogus en een tweetal handleidingen gereed gemaakt. Het aantal films werd met 6 uitgebreid. De in de vorige verslagperiode aangeschafte film-apparatuur voldoet, mede door de vereenvoudigde bediening, geheel aan de verwachtingen.

Door het Hoofd en enige leden van een Buitenlandse Zusterdienst, alsmede door een aantal andere autoriteiten, werden bezoeken aan de Afdeling gebracht en een speciaal ingerichte tentoonstelling bezichtigd.

Door het Hoofd van de Afdeling werd, in zijn kwaliteit van mentor, een aantal gesprekken gevoerd met nieuwe medewerkers van de Dienst.

's-Gravenhage, 27 oktober 1965

Panorama april t/m september 1965.

I Benelux Bijzondere Commissie voor het Personenverkeer.

In verslagperiode werd slechts eenmaal vergaderd, namelijk 17 en 18 mei te 's-Gravenhage.

De activiteit speelde zich vrijwel geheel af in de sub-commissie ad hoc voor visa-aangelegenheden, die een twaalf-tal documenten voorbereidde, namelijk:

- a. de beschikking betreffende de voorwaarden voor binnenkomst van vreemdelingen en de afgifte van visa;
- b. de instructie betreffende de afgifte van visa door diplomatieke en consulaire posten.

Beide documenten kregen inmiddels hun beslag.

De Beschikking van het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie dd. 3 november 1960 tot instelling van een Werkgroep en van een Bijzondere Commissie ter uitvoering van de Overeenkomst van 11 april 1960 is thans gewijzigd.

De Minister van Binnenlandse Zaken van Nederland en de Minister van Staat van Luxemburg hebben thans mede zitting in de Ministeriële Werkgroep.

De hoofden van de veiligheidsdiensten der drie landen kunnen nu door hun eigen ministers worden aangewezen als lid van de Bijzondere Commissie. In België was dit reeds onder de vroegere regeling mogelijk. De aanwijzing van het Hoofd van de BVD heeft inmiddels reeds plaats gevonden.

Zeals bekend ligt het in de bedoeling, dat de hoofden van de drie Benelux-veiligheidsdiensten tezamen een "Subcommissie voor de samenwerking der veiligheidsdiensten" zullen gaan vormen. Een ontwerp-mandaat van een zodanige subcommissie is reeds aan de Commissie aangeboden.

Met de instelling van genoemde subcommissie zal de samenwerking van de Benelux-veiligheidsdiensten een juridische basis hebben gevonden.

II Kamercommissie.

In verslagperiode werden via de Kamercommissie voor de BVD geen klachten ontvangen en vonden evenmin bijeenkomsten met de Commissie plaats.

III Bijeenkomst met de Procureurs-Generaal ijd Directeuren van Politie.

In verslagperiode werden drie PG-vergaderingen bijgewoond, waarin het gebruikelijke buitenlands- en binnenlands overzicht op het gebied van het politiek rechts- en links extremisme werd gegeven.

BIJDRAGE ACD VOOR PANORAMA OVER HET TIJDVAK 1.4.1965 t/m 30.9.1965

PERSONEEL

Tijdens de verslagperiode ging de leiding van de ACD in andere handen over. Op 30 augustus j.l. nam het aftredende hoofd afscheid van de Dienst, bij welke gelegenheid hem een Koninklijke onderscheiding werd verleend. Zijn opvolger, die op 1 november 1950 als medewerker van de ACD bij de Dienst zijn intrede deed, brengt behalve kennis van mechanische administratie ook ervaring mee, opgedaan tijdens een tewerkstelling van ruim drie jaar bij de afdeling G.

Berder in het jaar werd ter gelegenheid van de verjaardag van H.M. de Koningin eveneens aan een ACD-functienaris een Koninklijke onderscheiding verleend.

Wat de personeelsvoorziening betreft zij opgemerkt dat vaak genoeg moet worden genomen met sollicitanten, die niet geheel aan de gestelde eisen voldoen. Zo beschikken de krachten die zijn geworven voor administratieve functies van middelbaar niveau nog slechts zelden over een eindexamen van een middelbare school. Typistes met een afgeronde MULO-opleiding zijn sterk in de minderheid geraakt. Aan voortgezette vorming en opleiding van ACD-medewerkers wordt dan ook in toenemende mate aandacht geschonken.

De werving van krachten voor de mechanische administratie heeft een minimaal resultaat opgeleverd. Pogingen tot omscholing en bijscholing van medewerkers, die ten behoeve van het mechanisatie-project konden worden vrijgemaakt, hebben reeds enig succes opgeleverd.

WERKZAAMHEDEN

Op 1 september j.l. werd als gevolg van de overgang van de mechanische administratie van de afdeling G naar de ACD een nieuwe sectie in het leven geroepen.

De taak van deze sectie, die wordt aangeduid als ACD/MA, omvat het mechanisch bewerken van gegevens ten behoeve van het centraal-inlichtingenwerk van de afdeling G. In een later stadium zal worden overwogen in welke mate het wenselijk is de mechanische administratie uit te breiden tot andere sectoren van de Dienst.

Een documentatiegroep, die onder ACD-leiding op de verdieping van de afdeling G is geplaatst, zal, behalve het verzorgen van de normale ACD-persoonsdocumentatie ten behoeve van de afdeling G, ook tot taak krijgen personeelsconcepten met persoonsgegevens ter beschikking te stellen van ACD/MA. Het ligt in de bedoeling langs deze weg te komen tot de opbouw van een centrale G-kartotheek in de vorm van een ponskaartenbestand.

Gedurende de verslagperiode werden 21.749 (21.860) stukken geregistreerd. In de kartotheek werden 247.412 (212.394) naslagen verricht. De bibliotheek leende 1214 (1448) boeken en tijdschriften uit en verstrekte 2366 (1549) inlichtingen. Bij deze cijfers duiden de tussen haakjes geplaatste getallen op de vorige verslagperiode.

oktober 1965

RACB

Panorama periode 1-4-1965 tot 1-10-1965

Afdeling Personeelszaken

Personeelsbeheer

In de verslagperiode is op 11 mei 1965 de beveiligingsbeambte op 64-jarige leeftijd en op 12 juli 1965 de beveiligingsbeambte op 46-jarige leeftijd overleden.

Vijf personeelsleden verlieten de Dienst wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, w.o. het hoofd van de afdeling E, de heer .

Twee medewerkers hebben de Dienst verlaten i.v.m. overgang naar een andere overheidsdienst respectievelijk naar het particulier bedrijfsleven.

In het kader van de geleidelijke vermindering van het personeelsbestand zijn gedurende deze verslagperiode 1 hoofd-, 4 middelbare- (w.o. 1 vrouwelijke kracht) en 2 lagere ambtenaren (w.o. 1 vrouwelijke kracht) op vrijwillige basis afgevoerd op de voet van artikel 96 van het A.R.A.R. onder toekenning van wachtgeld.

In totaal zijn nu op vrijwillige basis 16 ambtenaren (w.o. 5 vrouwelijke krachten) afgevoerd, t.w. 1 hoofd-, 11 middelbare- en 4 lagere ambtenaren.

Aan één lagere ambtenaar is wachtgeld toegekend in verband met zijn ontslag op grond van artikel 98, lid 1, sub g van het A.R.A.R..

In verband met de noodzakelijke inkrimping van het aantal vervoersbeambten, waarover reeds in de vorige verslagperiode is bericht, kan worden medegedeeld, dat in deze periode de omscholing van een der vervoersbeambten tot garagechef op een dagopleiding van de V.A.M. en met medewerking van de R.A.C. verdere voortgang heeft gevonden en gunstig is verlopen. Betrokkene is inmiddels in zijn nieuwe functie te werk gesteld.

Aan 9 vrouwelijke personeelsleden werd op hun verzoek ontslag verleend nl.:

- 1 typiste en 1 adm. kracht wegens vertrek naar het buitenland;
- 2 typistes en 1 adm.kracht wegens huiselijke omstandigheden;
- 1 typiste en 1 adm. kracht wegens huwelijk;
- 1 typiste en 1 adm. kracht wegens verandering van werkkring.

In totaal is derhalve in de verslagperiode aan 24 personeelsleden ontslag verleend.

Per ultimo september 1965 waren 10 personen ouder dan 65 jaar in dienst als gevolg van de omstandigheid, dat nog geen geschikte vervangers konden worden aangehouden nl.:

- 5 krachten in de administratieve sector;

2 typistes;

1 vertaler;

1 beveiligingsbeambte (dagportier met beperkte werktijd);

1 in de technische sector.

In de vacature voor een electrotechnisch ingenieur is kunnen worden voorzien.

Verder zijn in dienst getreden 2 vertalers, 2 stagiaires (waaronder een vrouwelijke), 3 technisch assistenten, 2 mannelijke administratieve medewerkers, 2 beveiligingsbeambten en 1 veiligheidsambtenaar.

Tevenover het vertrek van 9 lagere vrouwelijke personeelsleden staat dat 17 medewerkers konden worden aangetrokken waaronder 6 slechts voor een gedeeltelijke dagtaak. Dit waren 10 typistes, 2 flexowriter-typistes en 5 administratieve krachten.

Van de in totaal 30 in dienst getreden personen zijn er 20 aangetrokken door relaties van reeds in dienst zijnd personeel, 7 via advertenties in diverse dagbladen en 3 door persoonlijke aanmelding, w.o. 2 oud-personeelsleden.

In de verslagperiode zijn voor de werving van personeel in totaal 5 advertenties geplaatst, 3 voor typistes c.q. lager vrouwelijk personeel, één voor een personeelsbeoordelingsadviseur en één voor stagiaires met een middelbare opleiding. Op de laatste advertenties zijn respectievelijk 177 en 155 sollicitatiebrieven ontvangen.

Voor wat betreft de sollicitanten naar de functie van PBA werden 130 personen direct afgewezen, terwijl van de overige 47 ten slotte 6 sollicitanten in onderzoek zijn gegeven, waaruit uiteindelijk een geschikte kandidaat kon worden aangetrokken.

De sollicitaties voor stagiaire zijn nog in behandeling.

Gedurende deze verslagperiode zijn 10 hoofd-, 37 middelbare- en 10 lagere ambtenaren bevorderd.

Ten aanzien van de 5 vervoersbeambten wier schadegevallen in het 2e halfjaar 1964, zoals in het vorige verslag is vermeld, nog in behandeling waren, is aan 4 hunner alsnog de premie voor schadevrij rijden toegekend. Voor het 1e halfjaar 1965 kon aan 23 van de 25 vervoersbeambten de premie worden gegeven.

Aan 55 personeelsleden kon de gebruikelijke gratificatie worden toegekend wegens het gedurende het tijdvak van september 1964 tot en met juni 1965 met gunstig resultaat deelnemen aan een cursus binnen het kader van de Bedrijfszelfbescherming.

Het aantal gemelde ongevallen (van lichte aard) bedroeg 5. Hiervan zijn er 4 door de S.V.B. als dienstongeval aangemerkt, terwijl van 1 geval nog geen bericht van de S.V.B. is ontvangen.

Het in het vorige verslag vermelde nieuw ingevoerde systeem van verwerking door de R.M.A. van personeelgegevens (het sgn. "systeem-Financiën"), waardoor geen directe behoefte meer bestaat aan een afzonderlijke mechanische personeelsdocumentatie, heeft per 1 oktober 1965 geheel zijn beslag gekregen. Deze werkwijze, waarbij dus de gedeeltelijke automatisering van de personeelsadministratie loopt via de bezoldigingsadministratie, werkt bevredigend.

Commissie van Overleg.

De Commissie bedoeld in artikel 4 van het Rechtspositiebesluit Binnenlandse Veiligheidsdienst kwam ook in het tijdvak van 1 april tot 1 oktober 1965 slechts eenmaal bijeen, enerzijds voor de formele afdoening van een aantal reeds informeel afgehandelde onderwerpen, anderzijds voor een beschouwing van de verschillende gezichtspunten - problemen zowel als oplossingen - verbonden aan de in de Dienst ten dele reeds tot stand gebrachte, ten dele nog door te voeren reorganisaties.

Intussen werden wel weer verschillende aangelegenheden informeel aanhangig gemaakt en besproken, onder meer de aanwijzing van een lid en van een plaatsvervangend lid van de adviescommissie, bedoeld in artikel 12 van het Beoordelingsvoorschrift, de behandeling van de maatregelen die, rekening houdende met het bijzondere karakter van de Dienst, nodig zijn en bedoeld voorschrift ook voor de Dienst van toepassing te kunnen doen zijn en voorts het, voornamelijk bij wijze van proef, uitsluitend met "statische observatie" belasten van een aantal personeelsleden van E XIII.

Evenals in de voorgaande verslagperiodes het geval was verliep het overleg ook nu weer, zowel formeel als informeel, steeds in een prettige sfeer en droeg het opnieuw in ruime mate tot waardering en begrip wederzijds bij.

Sociaal Fonds

Het bestuur van het Sociaal Fonds vergaderde in de onderhavige verslagperiode viermaal. Daarbij werd in één geval de behandeling, aangevangen in de vorige verslagperiode, voltooid, en werden vijf nieuwe gevallen van verzoeken om verlening van steun in behandeling genomen.

In totaal was daarmee een bedrag van f 3.954,-- gemaakt, waarvan in de vorm van een schenking een bedrag van f 600,--.

Het aantal contribuanten bleef sedert het vorige verslag vrijwel constant op het niveau van 450 gehandhaafd.

Mantschappelijk Werk.

In de verslag periode werden ongeveer 100 personeelsleden door de maatschappelijk werker ontvangen. Hiervan verzochten 39 personen bemiddeling of advies in huisvestingszaken in verband waarmee contact werd opgenomen met verschillende woningbouwverenigingen, met het Bureau Huisvesting van de gemeente, met huisvestingsambtenaren van andere Departementen, met de Rijkgebouwendienst en met particuliere huiseigenaren. Van de 8 "voorkeursambtenaren" kregen er 4 een woning toegewezen. Van de andere

woningzoekenden konden ook nog 4 personen aan andere woonruimte worden geholpen. Voor de overige gevallen worden de pogingen voortgezet.

31 Personeelsleden kwamen allerlei kwesties van interne aard met de maatschappelijk werkster bespreken. Waar nodig werd hierbij op de gebruikelijke wijze de betrokken chef ingeschakeld. Het aantal personen dat contact opnam inzake privé-moeilijkheden, bedroeg ditmaal 30. In daartoe geëigende gevallen werd voor het verlenen van hulp in de gezinnen contact opgenomen met de verschillende Stichtingen voor gezinsverzorging.

Ongeveer 20 langdurig zieken werden regelmatig bezocht, terwijl in voorkomende gevallen ook het contact werd onderhouden met wachtgelders en gepensioneerden.

In alle gevallen om financiële hulp uit het Sociaal Fonds, werd door de maatschappelijk werkster van advies gediend.

Personeelszorg en organisatie.

De personeelsbeoordeling als ook de functiebeschrijving had regelmatig voortgang zij het niet in een zodanig tempo als wel gewenst zou zijn. De beperkte mankracht alsmede de overige werkzaamheden van de sectie verband houdende met personeelsbeleid en organisatie waren daarbij van invloed.

Nu de ontwerp-uitvoeringsvoorschriften van het Beoordelingsvoorschrift burgerlijk rijkspersoneel, waarover met het departement overeenstemming werd bereikt, de instemming verwierven van de ambtenarendelegatie, staat naar het voorkomt aan de totstandkoming van deze voorschriften niets meer in de weg.

Uiteenlopende onderwerpen vroegen de aandacht zoals die betrekking hebbende op inkrimping, opwachtgeldstelling of herplaatsing in de sectie van het vervoerspersoneel, functievaststelling en -waardering van voor de mechanische administratie benodigd personeel, functieonderzoek verband houdend met de volgens de begrotingsvoorstellen van de afdelingen te verwachten bevorderingsvoorstellen en voorts selectie van sollicitanten voor de vacature van PMA.

De verrichte organisatie-onderzoeken hadden betrekking op verschillende afdelingen. Een gewijzigde procedure bij de stafsectie K.E.B. en de afdeling D van de behandeling van security-checks kwam tot uitvoering. Bij de totstandkoming van een structuurherziening en personeelsbeperkingen van de afdeling D was de sectie door onderzoek en advies nauw betrokken.

Op verzoek van het hoofd van de afdeling C werd een onderzoek ingesteld naar de organisatie van de sectie CBR. De in het rapport gedane aanbevelingen werden met afdelings- en onderafdelingshoofd uitvoerig besproken.

De mogelijkheid van overbrenging van het NATO-archief van de afdeling D naar de afdeling ACD werd bekeken, maar niet aanwezig geacht.

De wenselijkheid van het samengaan van de administratieve verwerking van stukken van de afdeling ACD en de technische afdelingen zoals eerder bereikt voor de afdelingen B en C, werd ook voor de sectie DIS van afdeling D beoordeeld. De aard en verscheidenheid der werkzaamheden maakten het echter niet mogelijk in deze zin te adviseren.

Bij het beraad op dienstleidings- en afdelingsniveau over de reorganisatie van afdeling C bleef de sectie nauw betrokken.

Panorama periode 1-4-1965/30-9-1965.

Bureau Financiën en Inwendige Dienst.

Begroting

Het aanvankelijk voor het jaar 1966 aangevraagde bedrag van f 13.582.800,-- is met f 100.000,-- teruggebracht tot f 13.482.800,--.

Beheer
geheime fondsen

Zoals in het vorige panorama reeds werd opgemerkt, is de administratie der geheime fondsen m.i.v. 1 januari 1965 overgebracht van de afdeling E naar het bureau FID en ingrijpend gewijzigd.

In het afgelopen halfjaar zijn voorbereidingen getroffen om het toezicht op de doelmatigheid van de uitgaven ten laste van de geheime fondsen, waarmede het hoofd van de afdeling E, de heer , was belast, over te dragen aan de hoofden van de afdelingen B, C, E en TD, ieder voor wat betreft de uitgaven van het tot de eigen afdeling behorende personeel.

In de ter zake ontworpen regeling, die vooraf aan de heer is voorgelegd, is gestreefd naar een zodanige taakverdeling tussen laatstgenoemde afdelingen en het bureau FID, dat een goed toezicht blijft gehandhaafd.

Deze regeling is 1 oktober jl. van kracht geworden.

Premiespaar-
regeling

De premiespaarregeling mag zich nog steeds in een groeiende belangstelling verheugen. De spaarbedragen van het personeel van deze dienst, die in verband met het bijzondere karakter van de dienst op een totaalrekening bij een bank zijn geplaatst, bedroegen per 30 juni jl. rond f 271.000,--.

De bank vergoedt hierop momenteel 4½% rente hetgeen dus zeer gunstig afsteekt ten opzichte van de rentevergoeding op de persoonlijke spaarrekeningen.

Vervoer

In het kader van de voorgenomen inkrimping van het aantal chauffeurs is één der chauffeurs, met zijn instemming geplaatst, op de dagopleiding voor de zg. patroencursus, welke wordt gegeven door de Stichting Vakopleiding voor automobiel, motorrijwiel en aanverwante bedrijf "V.A.M." te Voorschoten.

Deze cursus duurde 5 maanden.

Gedurende de dagen waarop geen mondelinge lessen werden gegeven is de betreffende chauffeur bij verschillende afdelingen van de Rijksautomobiel Centrale werkzaam geweest.

Hij heeft de opleiding met zeer goed gevolg afgesloten en is thans geplaatst in de bestaande vacature voor garage-chef.

Aan een drietal andere chauffeurs zal ontslag met toekenning van wachtgeld worden verleend.

In verband met het grote gebrek aan ruimte in het hoofdgebouw is voorgesteld elders ruimte te zoeken voor het vervoersapparaat, dat thans in het souterrain van het hoofdgebouw is ondergebracht en de dan vrijkomende ruimte voor andere doeleinden aan te wenden.

De Rijkgebouwendienst, daartoe Uversijds uitgenodigd, heeft intussen een garage-ruimte aangeboden, die in de loop van 1967 ter beschikking zal komen. Over de geschiktheid van deze ruimte is nog overleg gaande en zal nog nader overleg moeten volgen. De plaats, waar het bedrijf is gelegen, is uitermate aantrekkelijk; de inrichting is echter zodanig dat een grondige restauratie zal moeten plaatsvinden. Het betreffende pand zal dan echter door de Rijkgebouwendienst moeten worden aangekocht.